

8 Mart: Hesabımızı
Yaptık, hesabını
soracağız!

3-4

Yeni Anayasa kimin
ihtiyacı?

9

Şiddete karşı
mücadelenin esası
'özsavunma' olabilir mi?

17

PMS nedir?

18

İÇİNDEKİLER

8 Mart: Hesabımızı yaptık, hesabını soracağız.....3	Sevda Karaca
30 işçi kadının aynılaşan cümleleri bize ne söylüyor.....4	Adile Doğan
Yorgunluktan tükensek de umudu tüketmedik.....5	Nuray Öztürk
Tükenmişlik arttı, geçim zorlaştı.....6	Denizli Ekmek ve Gül Kadın Grubu
Pandemide kadın asistan hekim olmak.....7	Helin Çakır
Bir bakım merkezi çalışanının pandemi notları.....7	
Bizi ayakta tutan: Dayanışma, paylaşım ve mücadele..8	Yasemin Öztürk-Eren Aktaş
Yeni Anayasa kimin ihtiyacı?.....9	Cevriye Aydın
Kadıköy Belediyesi grevinin ardından.....10	Seçil Sinanoğlu
Sefaletten bıktık, hakkımızı verin!.....11	Gülten Dokuyan
'Maaşım, çalıştığım marketten alışveriş yapmaya yetmiyor'.....11	Elif Salmanoğlu
8 Mart: Her 'tarih'in bir tarihi vardır!.....12	Olca Geridönmez
SINIRLARIN ÖTESİNDE.....14	Sarya Tunç
'Güvenli kampüsler için mücadeleyi büyütelim!'.....15	E. Ava
Tacizciyle aynı apartmanda yaşamak!.....16	Zahide Kiper
'Güvende hissetmiyoruz, birbirime güveniyoruz'.....16	Su Şahin-Bahar Emreoğlu -İzel Graca
Şiddete karşı mücadelenin esası 'özsavunma' olabilir mi?.....17	Elif Turgut
PMS Nedir?.....18	Uzman Dr. Sanem Bilgili
Sağlık emekçileri tükeni.....18	Sakine Doğan
Borcun borçla kapattık, tükenen psikolojimizi ne yapacağız?.....19	Yüksel Yıldız-Eylem Koşar
'Ben Enhedunna. Vardım. Buradaydım.'.....20	Filiz Gür
Örnek alınacak bir yaşam,hâlâ güncel bir anlatı.....20	Berfin Gündüz
Kadının soyadı yok.....21	Av. Gülşah Kaya
Sorunlarımızı çözmek için 'bir' değil, 'birlik' olmalıyız.....22	
'Çocuklarım ayakta kalma çabamı örnek alsın istiyorum'.....22	Eda Türeoglu-Ece Alan
Herkes kendisine benzeyenin gemisinde.....22	
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
Napoli Romanları'nda kadınlar arası dostluğa dair.....24	Gülşah İmrek

Birbirimizin direncinden çiçeklendiğimiz günler için

Çizim: Beril Berber
Kapak görseli: Freepik
Kapak tasarımı: Ekmek ve Gül

MEVSİMLERİN de düzeni şaşı düzen baştan bozuk olunca... İklim değişikliği mi deriz adına, dünyayı kasıp kavuran pandemiye yaratan kapitalist politikaların sonucu mu... Ağaçlar, çiçekler bile şaşırdı zamanlamayı. Pencere önü güzelleri zamansız açtı çiçeklerini, kimi zamanından önce, kimi zamanından sonra... Ağaçlarda tomurcuklar patladı. Kuruyan dalların, kendini salan yaprakların, bozuk kahve toprağın haline bakıp da bunların coşmuş deli çiçeklerle bezenip dalına renk, yaprağına can geleceğini düşünemiyor insan bazen. Ama çiçek açmanın zamanı geliyor muhakkak. Hep gelir. Nerede bir can varsa, er veya geç doğanın ritmini yakalamak için ayaklanacağı, kendi yöntemince hükmünü süreceğini, yeri göğü şenlendireceğini hatırlatır bize doğa. Şaşırtır. Çıkamış canda umut vardır, umudunuzu asla kesmeyin, der, bağırır çağıra.

Baharın fısıldayıcısı cemre zamanı şimdi. Alı al, moru mor yapacak baharın... Kuru dalı çiçeklendirecek, boz toprağı renklendirecek baharın... Zor geçirilmiş koca bir yılın ardından güzel günlere varacağımızın umudunu getiren cemrelerle kapısı açılan baharın...

Bu bahar başka umutlar da taşıyor bize bugünlerde. Belediye işçilerinin hakları için verdiği kararlı mücadelenin kimin kimin yanında durduğunu apaçık göstermesi gibi. Memleketin dört bir yanında bütün baskılara rağmen irili ufaklı direnişlerle, grev ve eylemlerle uyanma saatinin alarminin sesini arttıran işçilerin kararlılığı gibi. Bugün ülkenin ve dünyanın dört bir yanında şiddete, eşitsizliğe, işsizliğe, yoksulluğa, hak gasplarına karşı insanca bir yaşam talebiyle sokaklara çıkmaya hazırlanan kadınların heyecanı gibi... Mart, kadınların mücadelesinin güneşinin bir bahar gibi içimizi ısıttığı ay...

Bu ay dergimizde 8 Mart'a giderken farklı işkollarından yüzlerce kadınla yaptığımız buluşmalardan çıkardığımız sonuçlar, izlenim ve değerlendirmelerle karşılıyoruz sizi.

Dergimizde ayrıca pandemi sürecinde yaşamları pahasına tüm emeğini ortaya koyan asistan hekimler, yaşlı bakım merkezi çalışanları, hemşireler ayrımcılığın ve çalışma koşullarının yarattığı tükenmişliği dile getiriyor.

Pandemi koşullarından en fazla etkilenenler arasında olan kız çocuklarının sırtına yüklenen yüklerin örneklerini gösteriyor bir diğer yazımız.

Ankara Sincan'dan gelen yazımızı okurken, yoksul kadınların birbirini ayakta tutmak için nasıl büyük bir dayanışma ağı ördüklerini görünce, yüzünüze umut dolu bir gülümseme yayılacağına inanıyoruz.

Cevriye Aydın, hükümetin ortağı MHP ile birlikte ortaya attığı yeni anayasa tartışmalarına "Yeni anayasa kimin ihtiyacı?" sorusuna yanıtlar verip, hep birlikte yanıtlamamız gereken esas soruyu da koyuyor önümüze: "Halkın ana-

yasası nasıl olmalı?"

Seçil Sinanoğlu, Kadıköy Belediyesi işçilerinin greviden çıkan sonuçları, yaşanan deneyimlerle birlikte aktarıyor. Yine insanca yaşanacak bir ücret için grevde olan, grevi kırma hamlelerine kararlılıkla göğüs geren Maltepe Belediyesi işçilerinden birinin eşi olan Fidan da bu grevlerin işçi ailelerinin hepsinin grevi olduğunu hatırlatıyor hepimize.

Olca Geridönmez, 8 Mart'ı 8 Mart yapan tarihi, emekçi kadınların mücadelesinin tüm dünya kadınlarına mirasını, bu köklü geçmişin arkasındaki sınıf mücadelesinin dinamiklerini aktarıyor.

Son dönemin en direngen kesimini oluşturan üniversiteli genç kadınlar, 7 üniversiteden 8 kadın topluluğunun gerçekleştirdiği forumdan notlar aktarıyorlar bize.

Sınırların ötesine uzanıp kadınların en temel hakkı olan sağlık hakkına ilişkin bir kazanımın arka planını, ve ataerkiye ateşler salan Meksikalı kadınların son eylemini okuyoruz.

Elif Turgut, son günlerde kadın hareketi içinde oldukça gündem olan "özsavunma" tartışmasına ilişkin bir giriş yapıyor. Yazı, bu konudaki perspektifimizi anlatmayı sürdüreceğimiz yazıların ilki, devamı gelecek.

Sağlık sayfamız başımızın derdi PMS'yi, hani şu her regl öncesinde üstümüze üstümüze gelen şeylerin üstüne bağırır çağıra gitme istediğimizin, adı epey geç konulmuş halini konuşuyoruz.

Adı epey geç konulmak deyince; Filiz Gür, adını oldukça geç öğrendiğimiz, dünyada bilinen ve bulunan ilk mısraların sahibi Enhedunna ile tanıştıyor bizleri.

Salgını fırsat bilenlerin her fırsatta işçileri işten atmakla tehdit ettiğini anlatan işçi mektupları, Kod 29'un patronların elinde adeta bir silaha dönüşmesini anlatıyor.

Elena Ferrante'nin Napoli Romanları serisinde anlatılan kadın dostluğunun türlü hallerini Gülşah İmrek'in özlediğimiz kaleminden okuyoruz.

Birbirimizin direncinden çiçeklendiğimiz günler için, iş, ekmek, özgürlük, eşitlik ve adalet için 8 Mart'ta her yerde buluşalım!

8 Mart kutlu olsun...

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışmaları Müdürü: Gökrem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ

İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62

8 MART: HESABIMIZI YAPTIK, HESABINI SORACAĞIZ!

Sevda KARACA

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün günlerindemiz. Bu yıl 8 Mart, pandemiyle birlikte ağırlaşan ekonomik krizin yarattığı sorunların derinleştiği, bu büyük sorunlar nedeniyle kadınların öfkesinin büyüdüğü bir dönemde kutlanacak. İktidar "lebalep" kongrelerde gövde gösterisi yaparken, bizim birlikte hak talep etmemizin olanaklarını yasaklarla yok etmeye çalışsa da, ülkenin dört bir yanında kadınlar irili ufaklı eylemler, etkinlikler ve açıklamalarla 8 Mart'ı kutlayacak. Bu kutlamaların gücü kaç kişinin katıldığı ile değil, ortaya koyduğu sözün bugün ağır sorunlar altında yaşam sürdürmeye çalışan geniş kadın kesimlerinin ortak taleplerini ne kadar yansıttığı ile ölçülecek daha çok...

Geçen ayki dergimizde, farklı işkollarında çalışan kadınlarla son 1 yılı değerlendirdiğimiz, yaşananları gözden geçirdiğimiz, sadece olan bitenin bir dökümünü çıkarmanın ötesine geçerek, sorunların nedenlerini ve çözümleri konuşmak için buluşmalar yapacağımızı, anket ve görüşme formlarıyla desteklenen veriler ortaya koyan bir çalışma yürüteceğimizi ilan etmiştik. Ülkenin 12 temel işçi havzasında sanayi bölgeleri ağırlıklı olmak üzere, pek çok kentte yüzlerce kadınla fabrikalarda, büro ve hizmet alanlarında, atölyelerde ve evlerde bu buluşmaları gerçekleştirdik, gerçekleştirmeye devam ediyoruz. Çalışmanın ayrıntılı raporu 8 Mart'tan önce kamuoyuyla paylaşılacak.

YAN YANA GELMEK İÇİN BÜYÜK ÇABA

Öncelikli olarak şunun altını çizmek gerek; pandemi koşullarının yarattığı büyük zorluklara ek olarak hafta sonu ve akşam 9'dan sonra sokağa çıkma yasakları, yan yana gelmeyi neredeyse imkansız hale getirmiş durumda. Kadınlar tüm gün işte ve evde büyük bir koşuşturmayla geçirirken, yetişmeyen işler ve derman

bırakmayan bir yorgunlukla baş etmeye çalışırken; kimi zaman 15 dakika, kimi zaman yarım saat sürececek bir anket ya da görüşme yapmanın bile neredeyse olanaksız olduğu koşullarda yaptık bu görüşmeleri. Bu çalışmanın yapılmasında yaşanan zorlukların kendisi dahi, bugün kadınların yan yana gelme, birlikte konuşma ve çözüm üretme olanaklarının ne kadar daraltıldığını gösteren bir veri. Ancak kadınların tüm zorluklara rağmen bu buluşmalara dahil olabilmek için gösterdiği çaba, yan yana gelme ısrarımıza yanıt vermek için koşullarını zorlamaları, bunun için buldukları yaratıcı yöntemler de bir o kadar kıymetli.

Neler konuştuk? Çalışma koşullarındaki değişimler, işyerinde pandemi tedbirleri, tedbir adı altında artırılan denetim ve baskıların işçiler arasındaki ilişki ve iletişimi nasıl etkilediği, pandemi sürecinde işyerinin durumuna dair işçilerin ne kadar bilgi sahibi olabildiği, çalışma sisteminde yaşanan değişikliklerin özellikle kadın işçiler bakımından sonuçları, evdeki yüklerdeki değişimler, artan geçim zorluklarının kadınlara yansımaları, ev ve işyerinde şiddetin değişen ve değişmeyen boyutları, tüm bunların kadınlara beden ve ruhen nasıl etkilediğini ayrıntılarıyla konuştuk kadın emekçilerle.

EV VE İŞ FARKI

Dikkat çekici genel bir gözlem; kadınların büyük çoğunluğu pandeminin ev içine etkilerine ilişkin konuşmaya daha açık ve hatta istekli iken, söz işyerlerinde yaşananlara geldiğinde daha temkinli olmaları. Kadınlar pandemi sürecinde kendi yaptıkları işin niteliğindeki değişimleri, artan denetim ve baskı uygulamalarıyla sömürünün değişen boyutlarını, bunun beden ve ruhen getirdiği yükleri ayrıntılı bir biçimde ortaya sererken, daha genel anlamda işyerinin toplam faaliyetindeki değişimleri, patronların kazancını, diğer işyerlerindeki değişimleri bu düzeyde değerlendiremiyorlar. Bu, kadınların bir eksikliği olmaktan ziyade, kadınların ikili yüklerinin ve işyerlerindeki kırılğan pozisyonlarının bir sonucu.

'SINIFLI TERCİH'İN FARKINDALIĞI

Geçim derdinin katlanmasının yarattığı bunalmıslardan çıkış arayışının bireysel çabalara sıkışmasını şu anki koşullarda bir zorunluluk olarak yaşayan kadın-

lar, meselenin esasen politik olduğunu da görüyorlar. En yetkili ağızlardan yapılan, yoksulluk karşısında sabır, kabullenme ve tevekkül vaazlarına "etkisiz" demek yeterli değil, bunlar kadınlar bakımından giderek artan bir biçimde "öfke büyüten" bir noktada. Pandemi sürecinin ağır yükünün işçilere yüklenmesinin sorumluluğunu büyük oranda hükümette gören kadınlar, pandemide herkese gelir güvencesi sağlayarak, sosyal koruma ile birlikte kapanma önlemlerinin alınmasına kaynak ayrılması gerçeğini hükümetin bir "tercihi" olarak değerlendiriyorlar. Kimi görüşmelerde ortaya çıkan "patronlara elde avuçta ne varsa seferber ettiler, bize gelince kasa hep boş" sözleri, bu tercihin sınıflı bir tercih olduğunun farkında olunduğunun bir göstergesi.

GÜÇ VE GÜVEN KAZANDIRAN ÖRNEKLER

Bütün bu sorunlar karşısında ne yapmak gerektiğine ilişkin tartışmada ise, her ne kadar sendikalaşma eğilimleri güçlü görünse de sendikalara güvensizliğin de önemli bir yer tuttuğu, kadınlar sorunları aşmak için büyük oranda "birlik olmak" cevabı verse de bunun oldukça soyut bir şey olduğu da gözlemleniyor. Kadınlarda kendisini ait, güvende ve güçlü hissedebileceği bir odak arayışı olduğu açık, ama bu "mücadele odağının" yaratılmasında kendisini "sorumlu" hissetme duygusu ise henüz zayıf. Bu da bireysel değil, içinden geçtiğimiz sürecin toplumsal ve siyasal bir yansıması.

Ancak kadınlar bakımından "birlik olma"nın somutlandığı, bir kazanım elde etmek için kendisinin de sorumlu olduğunu hissettiği temel örnekler de var ve bu örnekler ağırlıklı olarak işyerlerine dayanıyor; kadınlar pandemi sürecinde işyerlerinde kimi zaman maske/siperlik dağıtılmasını, tek kullanımlık plastik bardak verilmesini, masalar arası paravan konulmasını sağlamak, kimi zaman müdürün hakaret ettiği bir kadın çalışan için 1 saat iş bırakarak özür diletmek, üst üste zorunlu mesailere hep birlikte mesaiye kalmayarak karşı çıkmak gibi deneyimlerle birlik fikrini somutlaştırdıklarını

Fotoğraflar: Burcu Yıldırım

ve kazanım duygusunun onlara güç ve güven verdiğini anlatıyorlar.

ÇOK OLACAĞIZ!

8 Mart kadınlar için olan bitenin hesabını yapmak, bununla sınırlı kalmayarak sorumlulardan hesap sor-mak için de en güzel olanaklardan biri. Çalışmamız boyunca “Bunları böyle konuşunca ne çok şey yaşamışız da yine de ayakta kalmışız, vay be, diye düşündüm” di-yeni, “Buluşmak için iyi ki ısrar ettiniz, ilk defa nasılsın sorusunu duymuş gibiyim” diyeni, “Kimse ile uzun za-mandır böyle dertleşmemiştim, yaşayıp gidiyoruz, ne yaşadığımızı bilemiyoruz, aslında aynı şeyleri yaşayan ne kadar çok insanız, göremiyoruz, yalnızlık sarmalının içine takılıp kalıyoruz, yalnızlık duygum dağıldı” diyeni ve daha pek çoğuyla... Bu 8 Mart’ta çok olacağız, bize reva görülenlerin hesabını soracağız!

Fotoğraf: Burcu Yıldırım

NE İSTİYORUZ?

KADINLARIN aktarımları bir kez daha somutladı ki; iş, eği-tim, sağlık, sosyal koruma, insanca barınma ve beslenme, şiddetsiz bir hayat, eşit bir yaşam, özgürlükler ve demokrasi birbirinden ayrılmaz haklarımız. Bu 8 Mart’ta ortak talepleri-mizle bulunduğumuz her yerde haklarımız ve hayatımız için buluşuyoruz:

✓ Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesine son verilsin, ni-telikli ve parasız sağlık hizmeti güvence altına alsın. Herke-se hızla ücretsiz, yeterli miktarda aşı sağlansın. Maske, te-mizlik ve dezenfektan malzemelerin dağıtımı ücretsiz ve yay-gın olarak sağlansın.

✓ Pandemi sürecinde, zorunlu üretim alanları haricindeki bütün fabrika ve işyerlerinde işçilerin hakları korunarak üretime ara verilsin. Ücretsiz izin, kısa çalışma ödeneği, Kod 29 dahil işten atma uygu-lamalarına son verilsin. Çalışmak zorunda olan işçi ve emekçilerin çalışma süreleri, ücretlerinde kesinti yapılmaksızın kısaltılsın, sağlıklı çalışma ortamı, ko-ruyucu ekipman sağlansın.

✓ Zamlar geri alsın ve zorunlu tüketim mad-delerinden alınan vergiler kaldırılsın. Yoksulluk sınırı-nın altında geliri olan her hane için doğalgaz, su,

elektrik, telefon-internet hizmeti ücretsiz hale getirilsin, kre-di borçları faizsiz olarak ertelensin ve asgari bir gelir sağlan-sın.

✓ Her alanda cinsiyet eşitliğini hayata geçirmek için so-mut adımlar atılsın. Kadınların ve çocukların kazanılmış hak-larına yönelik tüm tartışmalara son verilsin.

✓ Kadına yönelik şiddete karşı acil önlem planı açıklan-sın. İstanbul Sözleşmesi etkin bir şekilde uygulansın.

✓ Kadınların 7/24 ulaşabileceği, farklı dillerde hizmet ve-ren, ücretsiz, sadece kadına yönelik şiddet alanında çalışan ayrı bir Alo Şiddet Hattı; yeterli sayıda kadın danışma merke-zi ve sığınak açılsın.

✓ İşyerlerinde her türlü şiddetin son bulması için önlem-ler alsın, kadın işçilerin haklarını güvence altına almak ve uygulanmasını sağlamak için devlet ve sendikalar sorumlulu-ğunu yerine getsin.

✓ Salgın yönetimi çocukların eğitim hakları önceleyerek yapılsın. Özellikle kız çocuklarını örgün eğitimin dışına iten, çocuk yaşta evlendirmelerin ve çocuk işçiliğinin önünü açan 4+4+4 eğitim sistemine son verilsin. 12 yıl kesintisiz ve para-sız eğitime geçilsin.

✓ Her mahallede ve işyerinde kolay ulaşılabilir, ücretsiz, nitelikli ve 24 saat hizmet verebilecek kreş, etüt merkezi ve çocuk bakım merkezi açılsın.

✓ İstihdamda ve yönetim kademelerinde cinsiyet eşitliği-ni sağlayacak önlemler derhal hayata geçirilsin.

PENDİK'TEN NOTLAR:

Adile DOĞAN
Pendik-İstanbul

Bu yıl 8 Mart çalışmalarımızı önceki yıl-lara göre daha kısıtlı olanaklarla yürü-tüyoruz. Kısıtlı olanaklarla da olsa yan yana geldiğimiz kadınların sorunlarını, taleplerini 8 Mart’ı vesile ederek bir kez daha görünür kılmaya çalışıyoruz. Tekstil, me-tal, kozmetik, plastik, cam iş kolunda çalışan 30 iş-çi kadınla yaptığımız görüşmeler pande-miyle birlikte hayatlarının nasıl değiş-tiğini çok çarpıcı yönleriyle ortaya koyuyor.

Kadınların aile içinde yüklerinin artması, eşine ve çocuklarına daha fazla zaman ayırmak, sokağa çık-ma kısıtlamalarında uzun süre bir arada yaşamak zorunda kal-maları psikolojilerini olumsuz etkilemiş.

Kısa çalışma ödeneğinin ne kadar süreceğinin belirsizliği, kadınları eline ne iş geçerse yapmak zorunda bırakmış. Okulların kapalı olması ve ço-cuklarını bırakacakları bir yer olmadığı için üzerine kapıları kilitleyip işe gitmek durumun-da kalmışlar.

EVDEKİ ŞİDDET İŞ YERİNE TAŞINIYOR

Bunca zorluğun üzerine bir de

30 işçi kadının aynılaştan cümleleri bize ne söylüyor?

evde şiddet eklenmiş. İşçi kadınların neredeyse ta-mamı ya şiddete uğramış ya da bir yakını şiddet gör-müş. “Benim eşim eskiden bana saygı duyardı. Ama aylarca işsiz kalınca, ev ekonomisi de sarsılınca beni aşağılamaya başladı” cümlesini neredeyse tamamı benzer biçimde dile getiriyor. Bir kadın işçi aynı fabrikada çalıştığı iş arkadaşının yaşadıklarını şöyle aktarıyor; “Fabrikada çalışırken bir arkadaşımız tele-fonunu evde unutmuş. Kocası telefonu kurcalamış. Sonra iş yerini basıp kadını darp etti. Bu arkadaşımı-

zı önce istifaya zorladılar, kabul etmeyince patron ücretsiz izne gön-derdi. Kadını ko-rumak yerine ko-casından korktuk-ları için böyle bir yöntemle işten uzaklaştırdılar.”

İşyerinde taciz, şiddet, cinsiyetçi baskıya ilişkin ise “Ne eksilen ne de artan bir durum var.

Taciz, işçi kadınlar için hep kanayan bir yara” diye anlatıyorlar. “Ustabaşı bana kafayı takmıştı, eğer tacizlerine boyun eğseydim beni üc-retsiz izne göndermeye-cekti” diye ifade ediyor bir işçi kadın. Ücretsiz izne gön-

dermenin taciz için bir araç haline getirildiği ortaya çıkıyor böylece.

KOD 29 BELASI

Salgın döneminde iş kolları farklı olsa da hemen hemen hepsinin çalıştığı fabrikalarda “işçinin iyi ni-yet ve ahlak kurallarına uymaması gerekçesiyle taz-minatsız ve hiçbir hakka sahip olmadan işten atılma-sı” anlamına gelen Kod 29 ile işçiler işten atılmış. “Bu işçiler gerçekten iyi niyet ve ahlak kurallarına uymadıkları için mi atıldı?” sorusunun cevabı hepsi için “Hayır” diyor. Patronların, Kod 29’la işten atma olanağına sahip olmayı tamamen fırsata çevirmesiyle ilgili olduğunu söylüyorlar.

SENDİKA AMA NASIL BİR SENDİKA?

Kadın işçiler sendikali olmanın önemi çok net gördüklerini anlatıyorlar; “Bu salgın döneminde ilk ücretsiz izne gönderilenler, sendikasız yerler oldu. Sendikali yerlerde işçiler, ek ücret ve bazı sosyal haklardan yararlanabildi” diyor ve ekliyorlar: “Han-gi sendika mücadelecisi ya da uzlaşmacı bu farkın da önemli olduğunu gördük.”

Peki bu süreçte işçilerle birlikte hareket edip elde ettikleri bir kazanım var mı? İşte örnekler: İşçiler birlikte hareket edip bir fabrikada Kod 29’dan işçile-rin atılmasının önüne geçmiş, su sebili, fazla mesai parası, pet bardak vs. gibi kazanımlar da elde etmiş-ler. Birlikte hareket etmenin kazanımla sonuçlanma-sından dolayı bir daha eylem olursa kesin katılımı sonucunu çıkarmış işçi kadınlar.

Kadınlar bu süreçte yaşadıklarından, gerekli ön-lemleri almadıkları için hükümeti sorumlu tutuyor. Ancak bu sorumluluğun daha görünür hale gelmesi için işçilere de görev düştüğünü vurguluyorlar.

Görsel: Freepik

Yorgunluktan tükensek de umudu tüketmedik

Nuray ÖZTÜRK
İzmir

Ülkemizde salgının resmen ilanının üstünden neredeyse bir yıl geçti. Dokuma- hazır giyim ve deri, genel hizmetler, gıda, sağlık ve sosyal hizmetler, banka- finans ve sigorta, eğitim ve büro iş kollarında çalışan kadın işçi ve emekçilerin bu bir yılda çalışma ve yaşama koşullarında ne gibi değişimler olduğunu, bu değişimlerden nasıl etkilendiklerini, pandemi önlemlerinin ev içi yaşamlarına ve ilişkilerine etkilerini, yaşadıkları sorunlardan kimi sorumlu tuttuklarını görmek amacıyla hazırladığımız anketleri* İzmir’de de yapmak üzere kimi zaman birebir kimi zaman üçerli beşerli gruplar halinde görüşmeler gerçekleştirdik. Yüz işçi kadınla yaptığımız bu görüşmelerin bir kısmı pandemi koşulları, çalışma şartlarının yoğunluğu, eve yetişme telaşı ve işveren baskısı nedeniyle telefonlarla ve internet üzerinden yapılabildi. Görüşme yaptığımız kadın işçilerin yarıya yakını sendikajsız işyerlerinde çalışan tekstil, temizlik, banka, market, mağaza, güvenlik, gıda işçisi kadınlardan oluşuyor. Kalan yarısını ise yine tekstil, belediye, sağlık, eğitim, büro işçi ve emekçisi kadınlar oluşuyor.

DÖNÜŞÜMLÜ ÇALIŞMADA DA EVDE KALINCA DA İŞ YÜKÜ ARTTI

Tekstil, gıda, market ve temizlik işçileri dışında kalan kadın işçiler, mesai saatlerinin aynı kaldığını ifade ederken, dönüşümlü çalışma gibi pandemi önlemleri uygulandığını ancak evden çalışılan süreler-

de mesai mefhumunun ortadan kalktığını, iş yoğunluğunun arttığını anlatıyorlar. Evden çalışma uygulanmayan işyerlerinde ise; kiminde mesai süreleri değişmemekle birlikte çoğunlukla mesai saatlerinin azaltıldığı, yemek ve dinlenme molalarının kısıtlandığı ve kimi işçilerin ücretsiz izne gönderilmesinden dolayı iş yükünün arttığı ifade ediliyor.

Aynı işi, daha kısa sürede ve daha az kişiyle yapmaya zorlandı işçiler, dönüşümlü çalışmada ise dönüşen tek şey işin yapıldığı mekân oldu. “Evde kal” çağrıları patronlar için işçilerin tüm zamanına el koymanın aracına dönüştürüldü. Bu durumu bir banka çalışanı, “evdeki iş yükünün artışı bir yana gece gündüz çalışmam isteniyor, kimseyle konuşacak takatim kalmadı” diye aktarıyor. Bir büro emekçisi ise dönüşümlü ve esnek çalışma uygulandığını, aynı zamanda evden çalışma yürüttüklerini ifade ederek, e-mail ve whatsapp yoluyla sürekli iş emri ve mobbinge maruz kaldıklarını söylüyor.

Görüşme yaptığımız kadınların yaklaşık yüzde 65’i çalışırken denetleme ve baskı gördüklerini ve ücretsiz izinle tehdit edildiklerini ifade ediyor. Kamu ve belediye çalışanları dışındakiler ise ücretsiz izin baskısını da ekliyor. Özellikle öğretmenler olmak üzere evden çalışan kadınlar, mesai diye bir şeyin kalmadığını söylüyor.

GEÇİNEBİLEN YOK

“Geçinebiliyorum” diyen yok görüştüğümüz kadınlar arasında. Yüzde 35’i ek iş yapmak zorunda kalmış: Kimisi ücretsiz ders verdiğini söylüyor, kimisi ceviz, badem, ıhlamur gibi ürünler sattığını. Biri ek olarak anket firmasında çalıştığını bir diğeri el işi yapıp sattığını dile getiriyor. Bir bankada temizlik görevlisi olarak çalışan bir kadın işçi, hafta sonu yasağı gelmeden önce tatillerde de evlere temizliğe gittiğini aktarıyor örneğin. Çalışma koşulları nispeten daha iyi görünen bir belediye işçisi ise kendisini de dahil ederek “ek iş yapmayan yok” diye özetliyor belediye işçilerinin durumlarını. Tüm kadınlar kazançlarında yaşanan geriye gidiş nedeniyle kişisel harcamalarını da kısıtıklarını anlatıyor.

Sendikali ve sendikajsız tüm işkollarından kadın işçiler sendikaların haklarını koruma, hak alma ve dayanışma aracı olarak görüyor. Örgütlü kimi işyerlerinde çalışan kadınların bürokratik sendikal anlayışlar yüzünden sendikalara olan güveni sarsılmış olsa da pandemiyle birlikte de-

şen çalışma koşulları ve sağlık önlemleri için her şeye rağmen sendikali olmanın önemine dikkat çekiyorlar. Örgütsüz işyerlerinde çalışan kadın işçiler ise sendikali işyerlerinde işten atmanın olmayacağını ve daha geniş haklar olacağını ifade ediyorlar.

KADINLAR PANDEMİDE TÜKENDİ

Özel sektörde örgütsüz işyerlerinde çalışan kadınların yüzde 70’i bir hak alma eylemine katılacağını ifade ederken, yüzde 30’u işini kaybetme kaygısıyla katılmayacağını ya da talebin içeriğine bakacağını söylüyor.

Kadınların yüzde 97’si tükenmiş hissetse de kaygı, endişe ve karamsarlığa kapılsa da daha iyi çalışma koşullarına olan isteklerini ve örgütlülüğe olan inanç ve ihtiyaçlarını ortaya koyuyor. Tüm tükenmişliklerine rağmen güzel yarınlar için umudunu tüketmiyor işçi kadınlar. Hak talebi için bir eylem olsa katılım demeleri ondan.

Sendikalara ve bize düşen ise ortada... Kadın işçilerin bu taleplerine cevap olacak bir mücadele pratiği ortaya sermek!

**Belirtilen rakam ve oranlar hala devam eden anket çalışmasının ön değerlendirmeleridir.*

PANDEMİDE ÖNLEM YOK, İŞ YÜKÜ VAR

Sağlık dışında tüm işkollarında çalışan kadın işçiler temizlik ve hijyen konusunda ağırlıklı olarak ya hiç önlem alınmadığını ya da yeterli önlem alınmadığını ifade ediyor. Maske dağıtılmadığını ve ateş ölçerlerin bulunmadığını, aynı ortamda çalışılan kişilerde kovid çıkmasına rağmen çalıştırılmaya zorlandıklarını bahsediyorlar.

ARTAN ŞİDDETİN VE SÖMÜRÜN SORUMLUSU KİM?

Pandemiyle birlikte artan sömürü ve kadına yönelik şiddetin esas sorumlusunu hükümet ve işveren olarak görüyor kadın işçiler ancak, azımsanmayacak bir oranı da muhalefet partileri ve sendikaları da sorumlu tutuyor.

ÇOCUK BAKIMI BÜYÜK DERT!

Çocuğu olan tüm kadınlar çocukların eğitim yükü, evdekilerin beslenme ve bakım yükünde artış olduğunu söylüyor. Kadınların ortak sorunu ise dinlenememeleri ve uyku sürelerinin azalması. İşte olunan sürelerde çocukların bakımı için anne babadan yardım alma oranı oldukça yüksek, görüştüğümüz kadınlardan yalnızca 4’ü çocuğunu kreşe gönderebiliyor. Kalanları ya evde bırakıyor ya anne babası bakıyor ya da komşuya bırakılıyor.

Tükenmişlik arttı, geçim zorlaştı

Denizli Ekmek ve Gül Grubu

İhracat kenti Denizli’de 2020 yılında patronların kârı artarken kadın işçilerde ne huzur kaldı ne mutluluk. 8 Mart öncesi yan yana geldiğimiz kadın işçilerde pandemi döneminde kaygı, endişe, mutsuzluk, karamsarlık, kayıtsızlık duygularının öne çıktığı görülüyor. Kimi iş yerinde üretim artarken, kiminde iş yükü, ücretsiz izin dayatmasına maruz kalan işçiler evi geçindirmekte zorlandıklarını aktarıyor. Sadece bir işçi hariç görüştüğümüz işçiler, “Yaşanan sorunların sorumlusu kim?” sorusuna hükümet, işveren, sendikalar, muhalefet partileri ve işçiler seçenekleri arasından hükümeti seçiyor.

Denizli’de binlerce tekstil işçisi olmasına rağmen sendikali iş yeri olmadığı için görüştüğümüz işçilerin sendika hakkında da pek bir fikri yok.

Görüştüğümüz kadınların tamamı pandemide kadına yönelik şiddetin arttığını aktarırken örnek vermelerini istediğimizde televizyonda daha çok kadına yönelik şiddet ve kadın cinayeti haberlerini gördüklerini aktarıyorlar.

‘GEÇİNEBİLMEK İÇİN KREDİ ÇEKMEK ZORUNDA KALDIM’

Kovid-19 salgını sürecinde zorunlu izne çıkarılan 49 yaşındaki tekstil işçisi kadın işyerinde üretimde artış olmadığını fakat işyerinin kârının

Binlerce tekstil işçisinin yaşadığı ama sendikali işçi sayısının çok az olduğu Denizli’de kadın işçilerle yaptığımız görüşmeler kadınların iş ve geçim kaygısının nasıl derinleştiğini gösteriyor.

arttığını anlatıyor. Pandemi öncesine göre en sık karşılaştığı sorunun ücretsiz izin olduğunu belirten kadın işçi bu süreçte geçinebilmek için kredi çekmek zorunda kalmış. Geçim derdinin strese soktuğunu belirterek çocuklarıyla tartışmalarının çoğaldığını, pandemi döneminde kaygı/endişe, mutsuzluk ve karamsarlık duygularını daha yoğun yaşadığını aktarıyor. Sendikali olmakla sendikasız çalışmak arasında fark göremediğini, sendikanın ne olduğunu da bilmediğini belirten işçi öte yandan iş yerinde bir hak eylemi olsa katılmakta tereddüt etmeyeceğini söylüyor.

İŞTEN ATILMA KORKUSU AĞIR BASIYOR

Denizli’nin en büyük entegre tekstil fabrikalarının birinde çalışan 38 yaşındaki kadın işçi ise pandemi vakaların artmasıyla yeni işçi alımının yaz aylarında arttığını, ancak son günlerde alınan işçilerin istifaya zorlandığını ya da mobbinge maruz kaldığını aktarıyor. Konfeksiyon ve terbiyede (boyahane) işçilerin istifaya zorlandığını ifade ederken dokumaya işçi alımının sürdüğünü söylüyor. Dokuma işletmelerinde işçinin sorumlu olduğu makine sayısı değişmediğinden iş yükünde bir değişim olmadığını fakat konfeksiyon ve terbiyede esnek çalışmaya geçildiğini de sözlerine ekleyen işçi, sürekli fazla

mesaiye kalmasının istendiğini fakat kendisinin bunu reddettiğini aktarıyor. Kovid-19 salgını öncesi ile kıyaslandığında iş yerinde çalışırken baskı, izlenme-denetlenme ve izne gönderme uygulamalarının arttığına dikkat çekerken, salgın boyunca en yoğun yaşadığı duygular arasında öne çıkan üç duyguyu; kaygı/endişe, gerginlik/sinirlilik ve mutsuzluk şeklinde sıralıyor. Pandemi öncesine göre kendisini kesinlikle daha yorgun ve tükenmiş hissedenden işçi fabrikada bir hak eylemi olması durumunda katılmaya çağını, çünkü işten çıkarılma korkusunun ağır bastığını ifade ediyor.

‘SENDİKALI YERLER KURALLARA DAHA UYGUN HAREKET EDER’

İş yerinde üretimin arttığını belirten iki kız annesi, 44 yaşındaki tekstil işçisi de online eğitimle birlikte internet paketinin yetmediğini, sürekli paket yenilediğini ve evde bir bilgisayar olmasından dolayı bir tane daha aldıklarını anlatıyor. Salgın döneminde en yoğun yaşadığı duygunun kayıtsızlık olduğunu ifade eden işçi sendikali olmakla olmamak arasında “elbette fark olacağının” altını çizerek “Sendikali yerler kurallara daha uygun hareket eder” diyor. “Haksızlığa gelemem” diyen işçi iş yerinde bir hak eylemi olması durumunda kesinlikle katılacağını söylüyor.

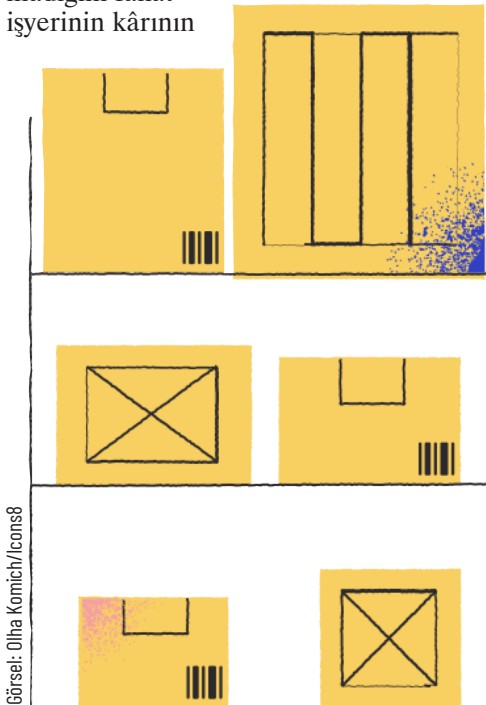
26 yaşındaki tekstil işçisi de pandemi döneminde bir önceki yıla göre geçinmekte kesinlikle daha çok zorlandıklarını, bu süreçte annesinin tekstil atölyelerinin evlere parça başı gönderdiği işleri yaptığını anlatıyor.

ÜCRETSİZ İZİNDEN ETKİLENENLERİN BAŞINDA TURİZM EMEKÇİLERİ GELİYOR

TURİZM sektörünün durması ile zor günler geçiren 31 yaşındaki sözleşmeli turizm işçisi günlük 39 lira ile geçinmenin imkansız olduğunu belirterek bu süreçte geçinebilmek için hasta, yaşlı ve çocuk bakımı gibi ek işler yaptığını aktarıyor. Ücretsiz izin sorununun en yoğun yaşandığı sektörlerin başında turizm sektörünün geldiğini, sendikali olursa bu gibi sorunların daha kolay çözülebileceğini sözlerine ekleyerek iş yerinde bir hak eylemi olsa kesinlikle katılacağını ifade ediyor. Pandemi ve ücretsiz izin kısıcında eşinden ayrılan ve çocuğuna yalnız bakmak zorunda kalan kadın işçi uzaktan eğitimin de ek maliyet getirmesinden şikayetçi. Günlük 39 lira ile geçinmeye çalışırken çocuğuna derslere katılabilmesi için telefon almış ve internet giderleri de artmış. Yaz aylarında turizm sektörü biraz hızlanınca ücretsiz izindeyken günübirlik işe çağırıldığını anlatıyor; “Çalışmamıza rağmen paramızı alamadık. Sendikali olsaydık ücretsiz izne bu kadar kolay gönderilmezdik” diyor.

‘YOKMUŞUZ GİBİ DAVRANIYORLAR’

GÖRÜŞTÜĞÜMÜZ bir kargo işçisi ise online satışın hız kazandığı pandemide iş yükü ve yoğunluğunun arttığını söylüyor. 26 yaşındaki kargo işçisi, “Stres arttı, bunu ister istemez eve yansıttım. Dolayısıyla aile ilişkilerim de bundan olumsuz etkilendi, gerginlik arttı” diyerek içinde bulunduğu zorluğu anlatıyor. Çocuğuna anne babasının baktığını belirten kadın işçi pandemi döneminde öncesine göre kendisini daha yorgun ve tükenmiş hissettiğini belirtti. Yaşananlardan hükümeti sorumlu tutan kargo işçisi “İşyerinde bir hak eylemi olsa kesin katılırdım. Çünkü yokmuşuz gibi davranıyorlar” diyor.

Pandemide kadın asistan hekim olmak

Helin ÇAKIR
Ankara

Salgınla mücadelede en ön safta yer alan sağlık emekçileri birçok sorunla baş etmek zorunda kalıyor. Özellikle uzmanlık eğitimlerini de sürdürmeye çalışırken kölece çalışma koşullarına mahkum edilen asistan hekimlerin sorunları daha da katmerleniyor. Kadın asistan hekimler ise uzmanlık alan seçimlerinden mesleki gelişimlerine, özlük haklarından özel yaşamlarını planlamalarına kadar birçok başlıkta cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı sorunlarla karşılaşılıyor. Bu ağır koşulları, sorunları Ufuk Üniversitesinden kadın bir asistan hekimle konuştuk.

YOĞUNLUK UZMANLIK EĞİTİMLERİNİ DE GÜNLÜK RUTİNİ DE ETKİLİYOR

Ayda 15'e yakın nöbet, nöbetten sonra mesaiye devam etme, 36 saate varan çalışma saatleri... Birçok asistan hekim öğle arasında yemeğe gitmeye dahi vakit bulamıyor. Tabii bu çalışma yoğunluğuyla uzmanlık alanında eğitimler de aksıyor. Asistan hekim arkadaşımız bu süreci şöyle anlatıyor: "Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK) asistanlık sürelerinin 6 ay uzatılabileceğine dair kararını açıklamış olsa da bu sürenin asistanların eğitimi için verimli bir şekilde mi değerlendirileceği yoksa iş yükünü hafifletmek için mi kullanılacağı bilinmiyor. Bunun dışında istifa yasağı olması nedeniyle istifa etmek isteyen hekim arkadaşlarımız mağdur oldular. Ancak her şeye rağmen büyük fedakarlıklarla bu süreçte sahada yer aldık."

Kadın asistan hekimlerin ise daha ciddi risklerle karşı karşıya kaldığını şöyle anlatıyor: "Bir arkadaşımız hamile olmasına rağmen pandemi servisinde çalıştı. Bazı

arkadaşlarımız yeterli kişisel koruyucu ekipman sağlanmadan çalışmak zorunda kaldı, bazıları uzun süre viral yükün en fazla olduğu yoğun bakımlarda aynı ekipmanlarla çalışmaya devam ettirildi."

'KADINDAN CERRAH OLMAZ' SÖYLEMİ YAKANIZI BIRAKMIYOR

Kadın hekimlere "Doktor Bey" denmesi, kadın hekimlerin daha bilgisiz olduğu algısı, "Kadından cerrah olmaz" söylemleri... Kadın hekimlerin yaşadığı ayrımcılığa değindiğimiz sohbetimiz şöyle devam ediyor: "Eğer bunların hiçbirine kulak asmayıp cerrahi branşta çalışmaya başladıysanız da diğer erkek asistanlar ve hocalar tarafından asistanlık bitene kadar bunları duymaya devam ediyorsunuz."

8 Mart yaklaşırken kadın asistan hekimlerin bu koşullara karşı neler yapabileceğini konuştuğumuzda, taleplerini şöyle sıralıyor: "Branş seçiminde ve çalışma alanlarında kadın hekimlere dayatılan toplumsal cinsiyet algısının son bulmasını ve eğitimcilerin de buna uygun davranmasını, tıp eğitimi başta olmak üzere tüm eğitim alanlarında toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik eğitimlerin konulmasını, tüm uzmanlık eğitimlerine kadın hekim kotasının getirilmesini, akademik düzeyde kadın hekimlerin desteklenmesi talepleri ile karşılıyoruz 8 Mart'ı. Bunlarla birlikte anayasal eğitim hakkımızı ve nitelikli uzmanlık eğitimi, kesintisiz 36 saat çalışma sürelerinin insani düzeylere çekilmesini, nöbet sonrası dinlenme hakkını, hastanelerde mobbinge son verilmesini istiyoruz."

Fotoğraf: Freepik

BİR BAKIM MERKEZİ

ÇALIŞANININ PANDEMİ NOTLARI:

Yaşlı bakım merkezi çalışanı
Ankara

Kovid-19 sınıf ayrımı yapmadı" diyenler ilerleyen süreçte gördü ki kovid-19 da sınıf ayrımı yaparak en çok işçi, emekçileri etkiledi. Bu dönemde hem virüsten hem de virüs ile yeniden dizayn edilen çalışma ve yaşam koşullarından en çok etkilenenlerden biri de hizmet ve bakım sektöründe çalışan emekçiler oldu. Yaşlı bakım evleri, huzurevi gibi yatılı kurumlarda çalışanların yoğunluklu kadınlar olduğunu söyleyebiliriz. 7-14 gün vardiyalar halinde çalışan bizler bu süreç boyunca evlerimizden, ailelerimizden uzak kaldık. Evli olan kadınlar iş yerlerinde ciddi zorluklarla baş etmeye çalışırken, evde eşleriyle ve çocuklarıyla da sorun yaşadılar. 7-14 günlük vardiyanın yaşattığı bedensel yorgunluğun yanı sıra aile içinde yaşanan sorunlar, psikolojik olarak da yorgunluğa sebep oluyordu ve biz emekçiler yaptığımız işe odaklanmakta da çokça zorluk yaşadık.

Zaten birden fazla kişinin yaptığı iş tek bir kişiye yüklenirken kovid-19 sürecinde çalışma saatleri artırıldı ve günlük çalışma saatleri 18 saati geçti. En az 7 gün vardiyaya kaldığımızı düşündüğümüzde haftalık

126 saati buldu çalışma saatlerimiz. Bunun karşılığında almanız gereken mesai ücretleri ise verilmedi. Din ve milli bayramlarda çalıştığımızda ne çift mesai ücreti ne de karşılığı olarak iki gün izin veriliyor.

İŞTEN AYRILAN, KIDEMİNİ YAKAN...

Bu durumlara itiraz edildiğinde de işten çıkarmalar yasak olduğundan mobbinge maruz bırakılarak istifa-

Fotoğraf: Freepik

126 saat çalışmada aklımız çocuklarda

ya zorlanıyoruz. Pandemi sürecinde iş bulmanın daha da kısıtlı hale gelmesi ve pek çoğumuzun geçim sıkıntısı içinde olması nedeniyle bu şartlarda çalışmayı kabul etmek zorunda bırakılıyor. Sistem yine her daim emekçiyi değil patronu koruduğundan bütün çarklar patronlar üzerinden dönüyor.

Pandemi sürecinde eşlerin ikisinin de yatılı kurumlarda çalışıyor olması ise ayrı bir sorun. Çocuklarını bırakacak bir yakını olmayan emekçiler çocuklarını evde yalnız bırakmak zorunda kalırken, çözilemeyen bu sorun kadın çalışanların işten ayrılmasına neden oldu.

Bu ağır süreç nedeniyle çalışan kadınlar yaşadıkları sorunlar nedeniyle evlerine çekilirken, bir kısmı da hak ettiği kıdem tazminatını yamak pahasına başka kurumlara geçerek daha iyi koşullarda çalışmayı istiyor.

Bu süreçte denetimlerin daha da artırılması gerektiğini düşünüyoruz. Kurum sahipleriyle yapılan görüşmelerin yanı sıra edilen şikayetlerin dikkate alınması ve çalışanlarla da görüşülmesi gerek. Bunlarla birlikte insanca çalışma koşulları ve insanca yaşayabileceğimiz bir ücret isterken alanda örgütlenmek, örgütlü bir mücadele yürütmekten de başka şansımız yok. Eğer bugün örgütlenmez ve bu koşullara hep birlikte ses çıkarmazsak bizi gelecekte çok daha ağır ve çok daha kötü çalışma koşulları bekliyor olacak. Patronlar ise kârlarına kâr katmaya devam edecek.

Fotoğraf: Freepik

Bizi ayakta tutan: Dayanışma, paylaşım ve mücadele

Yasemin ÖZTÜRK
Eren AKTAŞ
Sincan-Ankara

Fabrikadaki, iş yerindeki mücadele ve dayanışma kültürünün bir yansıması olarak işçi ve emekçi mahallerinde asgari ücretle geçinen aileler, zor günlerini birlikte göğüsleyerek, dayanışma ve

paylaşım kültürü ile hayata tutunuyorlar.

‘EVİ TUTUK AMA HİÇ EŞYAMIZ YOK’

Eşi OSTİM’de çalışan, biri kız üç çocuk annesi Satı ile oturduğu mahalledeki işçi ailelerinin dayanışması üzerine konuştuk. Satı, mahalleye taşındığı günleri şöyle anlattı: “Biz kaynanamlarla birlikte oturuyorduk, onlardan hiç eşya almadan ayrıldık. Sitenin kapıcı dairesini tuttuk. Kiraydı, elektriği, suyu, doğal gazı açtır derken kredi kartına yüklendik. Oturduğumuz binadakiler ilk gün bize halı, minder, döşek verdiler. Mutfak eşyamız yok, sadece bir küçük tüp. Çevreden bize destek oldular. Kısa bir sürede evimizi dayayıp, döşediler.”

BİR AKŞAM SURIYELİ ÇOCUK KAPIYI ÇALAR: AÇIZ!..

Bir akşam Satı’nın kapısını dokuz, on yaşlarında bir Suriyeli çocuk çalıp “Fazla yemeğiniz var mı? Açız” demiş. Çok etkilenmişler bu durumdan. “Allah ne veriyse o gün yemeğimizi paylaştırdım, çocuğa ‘Her akşam bu saatlerde gel’ dedim. Birkaç gün sonra çocuğa ‘Siz nerede oturuyorsunuz?’ diye sordum. Bitmemiş bir inşatta iki aile, on iki kişi çoluk çocuk kalıyormuş. Bunu öğrenince mahallede tanıdıklarından yardım topladım, giyecek, battaniye veren oldu, para veren oldu. Belediyeden ekmek yardımı alan temizlik işçisi kadın, ekmeğini Suriyelilerle paylaştı.”

Birkaç kez kaldıkları yere mahalleden birkaç kadınla toplanıp gitmişler. “Bu üç, dört ay devam etti. Kış aylarıydı. Sonra iş buldular, kendilerini toparlamışlar, başka bir yere taşındılar.”

Yine eşi işçi olan komşusu boş odasını on yaşındaki kızına oda yapacağını söylemiş: “Bir komşu karyola, biri döşek, biri masa, biri dolap, biri perde verdi. Bir haftada el birliği ile odayı tamamladık. Bizim için hayat, dayanışma, paylaşım ve mücadele. Bizi bunlar ayakta tutuyor.”

Kız çocuklarının pandemisi: Erken evlendirilme, yatılı kuran kursları, ev işleri

Bir eğitim emekçisi
Ankara

UZAKTAN eğitim sürecinde eğitimcilerin ve öğrencilerin yaşadıkları sorunlara dair çokça şey söylendi, yazıldı. Özellikle öğrencilerin eğitim olanaklarının yetersizlikleri, EBAY’a ulaşımdaki sıkıntılar, canlı derslere katılımın yetersizliği konuşuldu, tartışıldı. Öğrencilerin derslere devamda yaşadıkları sorunlar arasında internetin olmayışı, aile ortamının sorunları, ekonomik durumu gibi sebepler oldukça etkili oldu. Kız çocukları için uzaktan eğitim süreci başkaca sorunları da görünür kıldı.

Kız çocuklarının okul terki, açık liseye yönlendirilme ya da erken evlendirilme sorunları gündemin gerisinde kaldı. Yine cinsiyet eşitliği karşıtı söylem ve politikalar kız çocuklarının eğitim sürecinden koparılması gibi sonuçlar getirdi. Öğrencilerimin derse katılmama gerekçelerini ve bu olumsuz durumu nasıl çözebileceğimiz konusunu kendileriyle konuşurum, birlikte bunun üstesinden gelmeye uğraşırız. Böyle bir sorunun baş göstermesiyle birlikte iki kız çocuğunun yaşadıklarını aktarmak istiyorum.

Öğrencim Y. canlı derse katılmama gerekçesini şöyle anlattı: “Öğretmenim annem hamile idi korona oldu. Ben evin büyük kızı olarak (10. sınıf) evin bütün işlerini yapmak zorunda kaldım. Sonra annem doğum yaptı, ben hiç zaman bulamadım derslere. Aile büyükleri de salgından kaynaklı yardıma gelemediler. Arada yemek yapıp getirdiler o kadar.”

Bir başka öğrencim T. de derslere tam katılım sağlayamıyordu. Bir dönem ara ara canlı derse katılan bu öğrencim de sürekli farklı mazeretler ileri sürüyordu. İkinci dönem başı derslere katılmadı. Diğer öğrencilerimden öğrendiğim katılmama sebebi, ailesinin onu yatılı kuran kursuna vermiş olması.

Milli Eğitim Bakanlığı gerekli önlemleri alıp, sağlıklı koşulları oluşturup, en kısa sürede okulları tekrar eğitim öğretime açmalıdır. Aksi durumda gençlerimiz özellikle kız çocuklarımız giderek eğitim sürecinden kopacak, gelecekleri belirsizleşecektir. 8 Mart’a giderken kız çocuklarımızın eğitim haklarını ve cinsiyet eşitliği taleplerimizi daha yüksek sesle dillendirmeliyiz.

MAHALLELİ KADINLAR BİRBİRİNİ DESTEKLİYOR

MAHALLE sakinlerinden Elif de mahalledeki üniversite öğrencilerine eşya, yiyecek konusunda çok yardımcı olanlardan. Kendi de işçi olan Elif, eşi vefat ettikten sonra iki çocuğuna bakmak için ev işçisi olarak çalışmaya başlayan bir arkadaşına verdikleri desteği anlatıyor: “Bizim eski servisten. Genç, kimsesiz, garibandı. Fark ettirmeden serviste zaman zaman para topladık, bayramlarda, yılbaşında, kömür için, market alışverişi için. Servisten inerken zarfı veriyordum. Oğlu sanayide çalışmaya başladı, okulu bıraktı.”

Sitelerinde beş kadının birbirlerinin evini temizlediğini söyleyen Elif’in evinde tadilat olunca komşular yardımına koşmuş: “Akşam eve geldim, her yer toz toprak. Ne salon kalmış ne mutfak. Ustalar akşam gitti. Kızlar çıkıp geldiler. Benim evi tertemiz yaptılar, cam, kapı, mutfak dolapları. Bir de gittim Nebiye’de duşumu da aldım. Tadilatın dolayı sıcak su kesikti. Gece 12’de uyudum. Bütün işler bitmişti.”

İllüstrasyon: Başak Günaçan/@moncarot

Yeni Anayasa kimin ihtiyacı?

Cevriye AYDIN

“Adam, sen, adil olabilir misin? Sana bu soruyu bir kadın soruyor. En azından bu hakkı ondan alamazsın. Söyle bana, benim cinsimi baskı altına alan, kendinden menkul iktidarı kim verdi sana? Gücün mü? Yeteneklerin mi?... Yalnızca erkek, istisnayı kendisine kural edindi. O, alışılmadık biçimde, kör, bilim cephesinden de destek alarak ve dejenere olmuş bir biçimde, aydınlanma ve aklın yüzyılında görülmedik bir bilgisizlik ve despotizmle, bütün entelektüel yeteneklere sahip bir cinsi boyunduruk altına almak istiyor. O, devrimin getirdiklerinden yararlandığını iddia ediyor; daha fazlasını söylememek için, eşitlik hakkını öne sürüyor.”

Bu alıntı, Fransız Devrimi sırasında Olympe de Gouges tarafından kaleme alınan “Kadının ve Kadın Yurttaşın Hakları Bildirgesi”nden. Bugünden bakınca eşitlik sorununa oldukça naif bir yaklaşım olsa da 230 yıl sonra bile güncel karşılığı olan cümleleri görmek insanı şaşırtıyor. Ama daha şaşırtıcı bir durum var: 230 yıl önce “...kadını boyunduruk altına almak isterken (adam) ... devrimin getirdiklerinden yararlandığını iddia ediyor ve eşitlik hakkını öne sürüyor...”

Oysa, Türkiye’de yeni anayasa taslağını hazırlayacak AKP’nin Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı, 2014 yılında “eşitlik hakkı”nı öne bile sürmüyor, düpedüz, eşitsizliği savunuyordu. “Kadın ile erkeği eşit konuma getiremezsiniz çünkü o fit-rata terstir...” diyerek, kadına yönelik yaklaşımını gayet net ortaya koydu. Her fırsatta “kadın erkek eşitliğine inanmadığını” açıkça söylemekten veya bu sonuca çıkan sözler etmekten de hiç kaçınmadı. Kadınların doğuracağı çocuk sayısını belirledi; kürtajın yasaklanmasını savundu. Kadını sadece “annelik” işle-viyle yüceltti, kadını bir birey olarak, hakkı hukuku olan bir yurttaş

olarak telaffuz etmemeye özen gösterdi.

Kadınları sokakta, evde işte her an şiddet beklerken, neredeyse Suriye iç savaşında hayatını kaybeden insan sayısı kadar kadın, AKP iktidarı sürecinde cinayete kurban gitmişken ve kadına yönelik şiddetin had safhaya ulaştığı bir zamanda İstanbul Sözleşmesi’nden adeta “kurtulmak” için elinden geleni ardına koymayan AKP’nin, yine kadınların yaygın ve direngen tepkisi sonucu bu girişimi ertelediğini unutmamak gerekir.

Kaç çocuk doğuracağıyla, kılığıyla kıyafetiyle, kahkahasıyla, iffetiyle, onuruyla, ahlakıyla pek yakından ilgilendiği işçi-emekçi kadınların ağır çalışma koşullarına, sabahın köründe yola düşüp, hava karardıktan nice sonra yorgun argın eve geldiğinde kendisini bekleyen evdeki ikinci mesai ile bir hayat geçirdiğini ama yarısından fazlası kayıtsız çalıştırıldığı için emekli olmayı hayal bile edemediklerini AKP iktidarı hiç umursamıyor.

Bütün salgın süresince hiçbir önlem almadan, hiçbir destek düzenlemesi yapmadan işçilerin her an işten atılma korkusuyla, açlık ile salgın arasında tercih yapmak zorunda bırakıldığı, salgın baha-ne edilerek ilk işten çıkarılanların kadın işçi ve emekçiler olduğu, kayıtlı çalışan kadın oranında bile resmi rakamlara göre yüzde 3 ile 5 arasında azalma, yani işten çıkarmalar ya da zorunlu çıkışlar olduğunu biliyoruz. Hem ekonomik kriz hem salgının bütün yükünün işçi-emekçi-

lere yıkıldığı, asgari ücretin açlık sınırının altında kaldığı, buna karşın her ay temel tüketim ürünlerine, elektrik, doğalgaz ve akaryakıtta zam üstüne zam yapıldığı, bundan da en yoğun bir şekilde ve çok yönlü kayıplarla kadınların etkilendiği açık bir gerçek.

PERŞEMBENİN GELİŞİ...

İktidarın siyasi çıkarları için gerektiğinde hatırlanan, sık sık ihlal edildiği sadece Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesinin pek çok kararı ile bile sabit olan mevcut anayasaya uyulmazken, neden yeni bir anayasaya ihtiyaç duyulur?

Kahinlik olmasa gerek, 20 yıllık AKP iktidarı sürecinin tüm halka ve biz kadınlara açıkça söylediği ve eylediği her şey, “Yeni” diye hazırlayacakları anayasanın mevcut anayasaya rağmen ve orada yazılı hakların tam tersini savunageldikleri ve koşullar elverdiğinde gerçekleştirdikleri (örneğin, müftülere nikah kıyma yetkisi verilmesi, boşanma ile ilgili mahkeme kararlarında Kur’an’dan alıntı yapılarak gerekçe yazılması vb..) dinsel temellere bağlanan değişiklikler göz önüne alınırsa, esas olarak yeni anayasa ile amaç en başta temel hak ve özgürlükleri kısıtlamak, özellikle kadınları “boyunduruk” altına alacak hükümler getirerek, şimdiye kadar teşebbüs edip de yapamadıkları her türlü hak ve özgürlük gaspını, “yeni” anayasayı gerekçe göstererek yapacakları, “çarşambanın gelişinden perşembenin belli olduğu” kadar bellidir.

ANAYASA TARTIŞMALARI ‘DEMOKRATİK GÖRÜNTÜDEN’ BİLE UZAK!

Ekonomisi krize, işçi sınıfı kayıtsız çalışma ve karın tokluğuna, gündelik siyaseti hakaretimiz hezeyanlara terk edilmiş, dış politikası sürekli ka-

yalara çarpan bir ülkede hak ve özgürlük kısıtlamasının artık mevcut yasalarla savunulacak bir tarafının kalmadığının herkes farkında.

Sürekli işçi ve emekçiden yandaş sermayedarlara servet aktarımı yapılırken, yoksullaşmanın nüfusun neredeyse yarısını kasıp kavurduğu bir ülkede halkın refah içinde, mutlu ve huzurlu yaşadığını da kimse iddia edemiyor, haliyle... Dolayısıyla bu koşullar, AKP’nin yeni anayasa ile halka özgürlük, kadınlara eşitlik, yoksullara iş ve sosyal koruma getireceğine dair bırakalım bir umudu, umut kırıntısı bile taşımıyor.

Zaten açıklanan anayasa hazırlama tarzı “her türlü demokratik yöntemden uzak” sözü bile gereksizdir, her türlü demokratiklik “görüntüsünden” uzaktır. AKP “ortağı ile anlaşabilirse” MHP ile birlikte hazırlayacaklar, artık nasıl bir oylama ve kabul süreci işleyeceğine de kendileri karar verecekler.

Anlaşılan odur ki, 12 Eylül darbe anayasasından bile anti-demokratik, kısıtlayıcı ve bütün toplumu tek elden dizayn etmeye odaklı, kamusal bütün kurum ve kuruluşların tek elde olduğu, şu anda fiilen gerçekleştirilen her türlü hak ve özgürlük ihlalini yeni anayasa ile meşrulaştırmayı ve daha da fazlasını “vaat eden” bir anayasa yapmayı hedefliyor, iktidar. Gönüllerinde yatan aslan budur! Esasen derhal, uzun bir açıklama yapan Bahçeli, yeni anayasanın çerçevesini kendi partisinin çizeceğini ortaya koymuş bulunmaktadır.

Durum, bütün ezilenlerin, işçi-emekçi, kadın, erkek, mevcut düzenin insanca yaşamasına koşul ve zemin bırakmadığı herkesin ve her kesimin yeni bir mücadele, kapsamlı ve meşakkatli bir mücadele sürecine girdiğini göstermektedir.

Öyleyse, “yeni anayasa kimin ihtiyacı?” sorusunu, bizim, işçi ve emekçilerin, kadın ve gençlerin, ezilenlerin ve sömürünün değişik türlerini yaşayan herkesin söyle sormamız daha doğrudur: halkın anayasası nasıl olmalı?

Yazının
tamamını
okumak için
QR kodunu
okutun.

KADIKÖY BELEDİYESİ GREVİNİN ARDINDAN:

Bu daha başlangıç, mücadeleye devam!

Seçil SİNANOĞLU
İstanbul

Kadıköy Belediyesinde Genel-İş Anadolu Yakası 1 No'lu Şube ile Sosyal Demokrat İşverenler Sendikası (SODEMSEN) arasında gerçekleşen TİS görüşmelerinin tıkanmasıyla 16 Şubat itibarıyla işçiler greve çıkmıştı. Temmuz ayında başlaması gereken fakat pandemi nedeniyle ertelenen süreç, işçiler ve belediye yönetiminin ücretle ilgili maddelerde anlaşamaması, işverenin masadan kalkması ile birlikte grev aşamasına geldi. Taban ücret, zam oranı ve kıdem tazminatı işçilerin en çok üzerinde durduğu konular oldu. Grev, Genel-İş Sendikası Genel Merkezi'nin sendika şubesinin ve Kadıköy Belediyesi işçilerinin iradesini tanımadan masada sözleşmeyi imzalaması ile son buldu. Grev süreci pek çok tartışmayı beraberinde getirdi.

Grev noktasına gelinene kadarki süreci, taleplerini, hazırlıklarını önceki aylarda Ekmek ve Gül dergisine bizzat işçi, temsilci kadınlar aktarmışlardı. Kadınların özellikle kadınları temsil edecek sözcüler, engelli yakını ya da çocuğu olanlar için ücretsiz kreş; doğum, regl ve 8 Mart izni konusunda özel talepleri vardı. Görüşmeler sürecinde bu talepler kazanıldı. Grev sırasında görüş-

tüğümüz kadın işçiler, bu maddelerin mücadeleyle elde edildiğini söylüyorlardı. Bu kazanım kadın işçilerde hem güven hem de umut yaratmıştı. Grev boyunca kadın işçilerin yoğun katılımı dikkat çekiciydi. Birçoğu tanıdığı memur ya da kadrolu işçi kadınları sürece dahil etmeye çalıştı, bu da mücadeleyi büyütmek istemelerinin göstergesiydi. Grev alanına gelen kadın memurlar, greve destek için geldiğini söyledi.

Grevin ilk günü Kadıköy Belediye Başkanlığı tarafından yapılan "Biz yüzde 37 zam teklif ettik, kabul etmediler" tarzındaki manipülatif açıklamalara tepkiler çoktu. Bazı kadınlar "Bu kadar ücret zammı edilseydi biz niye greve çıkalım, bize önerilen rakam ancak yüzde 7" dediler. Bu manipülasyonların halkla, işçileri karşı karşıya getirmek için yapıldığı fikri hakimdi kadınlarda.

'SERVİSÇİLER DE GREVE DAHİL OLUNCA EVE SERVİSLE DÖNEBİLDİK'

Grevde kadınlar gruplar halinde bir araya gelip, yaşadıklarını ve taleplerini dile getiriyorlardı. Özellikle geçim derdi çok sık konuşuldu. Çoğu ev sahibi olmadığını, kiraların ve yol ücretlerinin sıkıntısını anlatıyordu, aylık mutfak alışverişlerinin de hep eksik kaldığını söylüyorlardı. Kadınlar çocukların uzak-tan eğitim almalarının evdeki yükü artırdığından söz ediyordu. Grev nedeniyle belediye personel araçlarının kullanı-

mına izin vermediği için servis kullanamayan kadın işçilerden bazıları ise şoförlerle konuşup onları greve ikna ettiklerini, böylelikle servise binebildiklerini anlattı. Birbirlerine deneyimlerini ve kendi olanaklarını aktararak bir dayanışma kuruyorlardı.

Birçok kadın işçi için bu ilk grev deneyimiydi ve oldukça heyecanlılardı. Bir kadın, sendikasına güvendiğini, greve çıkmaktan heyecanlandığını söyledikten sonra "Ama annem duysa çok kızar. Annem korkuyor böyle şeylerden, 30 sene çalıştı, ne dedilerse tamam dedi sendikaya üye olmadığı için" diyerek anlatıyordu hissini.

Grevin bittiği nokta ise bütün işçiler için büyük öfke yarattı. Genel-İş Genel Merkezi, şubenin ve işçilerin arkasında durduğu talepleri görmezden gelerek işveren ile sözleşme imzaladı. Bu hakkı sendikanın tüzüğünden alan merkez, yerelin inisiyatifini de tanımadı. Genel merkezin imzaladığı, işçilerin taban ücret talebinin neredeyse yüzde 50'sine denk gelen sözleşme işçiler için bağlayıcıydı ve hukuken grev süreci bu şekilde bitmiş oldu. Grev sonunda konuştuğumuz kadın işçiler, "Sendikanın merkezi bile işverenden yana davrandı" diyerek dile getiriyorlardı öfkelerini. Konuştuğumuz bir işçi "İBB için oy verdik, biz bu başkana oy verdik ama kendi sendikamızın merkezi de dahil hiçbirimiz bizim iyiliğimizi istemiyor" diye tepki

gösterdi. Bazı çalışanlar ise aslında bu duruma şaşırmadığını, daha önce de böyle müdahalelerle hak kayıpları yaşadıklarını söyledi. Konuştuğunuz işçiler merkez böyle bir müdahalede bulunmasaydı daha iyi bir sonuç alacaklarına inandıklarını belirtti.

YA SONRA?

Kadıköy Belediyesinde 3 gün süren sözleşme sürecinde kadın çalışanlar açısından çeşitli kazanımlardan söz edilebilir. Her şeyden önce grev deneyimi çok şey öğretti. Ayrıca İstanbul Sözleşmesi'nin kabul edilmesi, kadına yönelik şiddetle mücadele maddeleri, yol, yemek ve diğer sosyal haklardaki kazanımları belediye işçileri grevden önceki süreçte elde etmişlerdi. Grevin genel merkez müdahalesiyle sonuçlandırılması ile işçiler işçi iradesinin tanınması için ve sendika bürokrasisinin nasıl kırılacağına ilişkin tartışmaları sürdürecekleri bir sürece girdiler. Şimdi Kadıköy Belediyesi işçileri gelecek dönemlerde bu deneyimler ışığında sorunları nasıl çözeceğini konuşuyor. Her yerde işçilerin iradesini belirleyici kılacak olan mekanizmaları kurmak, TİS süreçlerinde daha güçlü olmak için her dönemi birliklerini güçlendirecek biçimde değerlendirmek, işyeri komitelerini sağlamlaştırmak için önemli bir deneyim birikti. Yani, yılmılık yok, mücadeleye devam...

Fotoğraf: Kadıköy Belediyesi İşçileri Grevde Twitter hesabı

EŞİ MALTEPE BELEDİYESİ'NDE İŞÇİ OLAN FİDAN:

SEFALETEN BIKTIK, HAKKIMIZI VERİN!

Gülten DOKUYAN
Maltepe-İstanbul

Fidan 28 yaşında. Eşi, Maltepe Belediyesi'nde işçi. 2 çocuklarıyla kirada oturuyorlar. Eşi 3300 lira maaş alıyor, geçinmiyorlar. Aylık masrafları en az 2 bin 500 lira civarlarında ve küçük çocuğu olduğu için Fidan çalışmıyor. 900 lira kira, küçük çocuğunun bez masrafları, diğer çocuğun ise öğrenci masrafları bir hayli zorluyor onları. Bezlere en az yüzde 12 zam gelmiş. Ekmeği dahi evde kendisi yapıyor. "Ailelerimizin de maddi durumları olmadığı için hiçbir yerden yardım alamıyoruz. Devletin de zaten verdiği bir yardım yok" diyor. AKP'nin çok kez dile getirdiği çocuk başına yardım parası alıp almadığını soruyorum, eşi belediye işçisi olduğu için yararlanamadığını söylüyor.

"Pandemide yaptıkları bin liralık yardım başvurdum. 'Eşiniz belediyede çalışıyor, size yardım yapamayız' dediler. İyi de benim halim ortada. İlla aklıktan ölmemiz mi gerekir?" diyerek tepkisini dile getiriyor Fidan. 2021'in gelişle her şeyin daha kötüye gittiğini düşünüyor. Şu dönemde 200 lira ile çok az şey alabildiğini söyleyen Fidan, "Ancak 2 poşetle eve dönebiliyorsun. Tavuğu bile zor görüyoruz. Et zengin yemeği" diyerek içinde bulundukları zorluğu anlatıyor.

'DOĞAL GAZLI EVE SOBA KURDUK'

Beslenme, geçim, faturalar derken elde avuçta bir şey kalmayınca Fidan, biraz daha artırabilir miyiz diye çare bulmaya yönelmiş. Kiminin kalın kalın giyinerek bulduğu çözümü o da soba kurarak bulmuş. Kömürün de çok pahalı olduğunu, bu yüzden eşinin sağdan soldan topladığı odunları kullandıklarını anlatıyor. "Mahallede bazen komşular eski kanepe ve çekyatlarını atıyor. Biz de onları kırıp eve getiriyoruz, sobada yakıyoruz" diyor. Eşinin belediyede çalışması kimine göre çok iyi, çünkü belediye işçilerinin iyi ücret aldığı düşünüyormuş çevrelerindeki kimi insanlar. Fidan acı acı gülüyor buna. "Çocuğum online eğitim alıyor diye eve internet bağlatmak zorunda kaldım, 3 aydır onun faturasını ödeyebilmiş değilim. Ben de iş arıyorum, küçük çocuğa bakacak birini bulup aldığım ücretin bir kısmını ona veririm. Geri kalanıyla ufak da olsa ben de katkı sağlıyorum evime. Evde yapabileceğim iş var mı diye de baktım ancak bu dönemde herkes işten çıkıyor. Neresi olursa olsun çalışmaya razıyım ama bulmakta çok zorlanıyorum. İyi taraftan bakmaya çalışıyorum, benden kötü durumda olanlar da vardır belki. Aslında bunun beteri var mı bilmiyorum ama en azından eşim çalışıyor."

**MAAŞ ERİYİNCE
KAVGA BAŞLIYOR**

Bu koşullarda yaşamayı hak ediyor muyuz sorusuna şöyle yanıt veriyor: "2 gün ev kirasını ödemediğimizde ev sahibi durmadan arıyor. Belediye maaşı geciktiriyor çoğu zaman. Ayın 15'i diyorlar, 30'unu buluyor bazen. Maaşı geç aldığımızı söylesek de ev sahibini oyalayamıyoruz. Doların üzeri fatura dolu. Hepsini geciktirerek ödemeye çalışıyoruz. Çocukları markete pazara dahi götürmüyorum artık."

Yaşadıkları zorlukların evliliklerine de yansıdığını ifade eden Fidan, "Ben istedikçe eşim 'Para yok' diyor. Sonra birbirimize giriyoruz. Kitap, defter, bez derken maaşı aldıktan sonra 3-4 gün kavgaya ediyoruz. Boşanmaların da bu yüzden arttığını düşünüyorum. Bizi bu hale düşürenler utansın."

İllüstrasyon: Freepik

**EŞİM 6 BİN
LİRA ALACAĞINI
ALAMADI**

FİDAN belediyenin hak yiyip, işçilerin haklarını vermediğini, eşinin 6 bin lira alacağı olduğunu ve onu dahi alamadığını, pandemiden dolayı belediyelerde çalışanlara dağıtılan bin lira desteği vermediklerini belirtiyor. İşverenin işçilerin haklarını vermesini isteyen Fidan, "Verilen 250 lira kimsenin işine yaramadı. Herkes Maltepe Belediyesi işçilerinin grevini destekliyor. Eşim grev başladığından beri eve uğramadı. Çocukları babalarını özledi. İşçilerin bir an önce haklarını alıp evlerine dönmelerini istiyorum" diyor.

Fotoğraf: Freepik

ÇAĞDAŞ MARKETLER ÇALIŞANI BİR KADIN İŞÇİ:

'Maaşım, çalıştığım marketten alışveriş yapmaya yetmiyor'

Elif SALMANOĞLU
Ankara

H.T. 48 yaşında bir kadın. 6 yıldır Ankara'da Çağdaş marketler zincirinde çalışıyor. Evli, 3 çocuğu var. Markette asgari ücretle çalışanların hiçbir sosyal hakları olmadığını söyleyen H.T. "300 lira yol ücreti verdikten, zorunlu giderleri ödedikten sonra insanlar ne yer ne içer? Bu maaşla çalıştığımız marketlerden alışveriş bile yapamaz haldeyiz" diyor ve ekliyor: "Sadece bir asgari ücretin girdiği evi düşünemiyorum."

"Markette çoğu zaman iki kişinin yapacağı işi tek kişiye yaptırıyorlar, çoğu şubenin servisi yok. Pandemide market alışverişleri arttı, iş yükü artmasına rağmen işçi sayısı aynı kaldı. Patronların kârı artıca arttı, bizim ücret asgaride kaldı" diyerek çalışma koşullarını anlatıyor. İş yerinin tek iyi özelliğinin trans bireylere iş vermesi olduğunu söyleyen H.T., "Bizleri işten çıkarmak için evlerimize en uzak şubelere sürerek yıldırıyorlar. Hoşlanmadıklarına sürekli şube değiştiriyorlar, bizleri istifaya zorluyorlar. Şubelerde müdürler ne derlerse o. İşçinin ne dediğinin bir önemi yok" diye anlatıyor. H.T. "Müdürün tek bir dilekçesi sürülmeye yetiyor, müdürler sürekli argo konuşuyor, hakaret ediyor. Çok zoruma gidiyor. İlk zamanlar çok ağladım" diyor. İş çıkışlarında çantalarının aranmasının, her gün hırsız muamelesi görmesinin de cabası olduğunu söylüyor.

H.T. bu kötü çalışma koşullarının yarattığı mutsuzluğunu şöyle anlatıyor: "İşe mecburiyetten gidiyoruz. Başka seçeneğimizin olmaması işverende rahatlık yaratıyor. Markette çalışan işçiler pandemide bile bu kadar yoğun çalışırken, patronlar hastalık kaparım diye bir kez bile gelmedi."

MARKETLERDE HIRSIZLIK ARTIYOR

Marketlerde her gün fiyat etiketlerinin değiştiğini, her gün zamlı fiyatlar konulduğunu söyleyen H.T., "Devlet denetlemiyor, işverenler de istediğini yapıyor. Her şeye bu kadar zam gelince marketlerde hırsızlık vakaları da arttı. İnsanlar resmen hırsızlığa itiliyor" diye anlatıyor.

İş yerinde işçilerin de taleplerinin dinlenmesi için sendikalaşmanın şart olduğunu vurgulayan H.T. mücadele etmenin gerekliliğinden bahsediyor: "Yoksa bir müdürün emriyle hakkımızı almadan çalışmak zorunda kalıyoruz. Ben her zaman hakkımı arayan, sözünü saklamayan, haklının, güçsüzün yanında olan kişi olmaya özen gösteriyorum. Bu düzeni değiştirmek için kadınlar sesini çıkarmalı, haklarımızı aramak için her türlü yolu denemeliyiz, grev yapmalıyız. Birleşerek haklarımızı almak için mücadele etmeliyiz."

8 MART: HER ‘TARİH’İN BİR TARİHİ VARDIR!

Olca GERİDÖNMEZ

Tarih boyunca hiçbir toplumsal mücadelenin dışında kalmayan emekçi kadınlar 19. yüzyıl ortalarından itibaren sanayileşmenin geliştiği her yerde, Avrupa’da ve ABD’de kapitalist sömürü düzenine karşı ve örgütlenme hakları için çetin mücadeleler verirken örgütlü sınıf mücadelesinin ayrılmaz bir parçası haline geldiler. İnsanca yaşayabilecekleri sınıfsız ve sömürsüz bir dünya özlemyle, tam politik hak eşitliği, daha yüksek ücretler, daha iyi çalışma koşulları, çalışma saatlerinin kısılması, insana yaraşır barınma ve yaşam koşulları için grevlerle, direnişlerle haksızlığa ve ayrımcılığa karşı durdular.

Bu mücadelelere ideolojik ve örgütsel bir bütünlük, uluslararası bir nitelik kazandıran 17 Ağustos 1907’de Stuttgart’ta yapılan Birinci Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı oldu. Sosyalist kadınların ortak çalışmalarını pekiştirmek amacıyla Clara Zetkin’in başkanlığına seçildiği bir uluslararası kadın sekreteryası kuruldu. Bu birlik, kadınların hak ve taleplerinin tüm ülkelerdeki sosyalist partilerin çalışmalarında kök salması için önemli bir araç oldu.

1910’da Kopenhag’da düzenlenen 2. Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı’nda, Clara Zetkin’in önerisiyle, her yıl dünyanın bütün ülkelerinde, başta oy hakkı olmak üzere kadın mücadele günü olarak uluslararası kadınlar gününü kutlamayı öngören tarihi karar alındı. 1911 yılında gerçekleştirilen ilk mart günündeyse ABD, Almanya, İsviçre, Danimarka ve Avusturya’daki milyonlarca kadın büyükleri küçüklü yüzlerce şehirde düzenlenen toplantı ve gösterilerde “Kadınlara Oy Hakkı” sloganıyla tüm kadınlar için sosyal ve politik eşitlik talep etti.

EMEKÇİ KADINLARIN İRADE BEYANI

SINIFSIZ, sömürsüz, insanca yaşanabilir bir dünya talebinin ve mücadelesinin temel unsurlarından biri olarak tam politik hak eşitliği talebinin devrimci işçi hareketinden doğmuş olması, onun doğası gereğiydi. İşçi hareketi içindeki kadınlar açısından, her türlü politik ayrıcalığın ortadan kaldırılması, köklü bir toplumsal kurtuluşun ön koşulu: “Sosyal demokrat kadınlar, her türlü soy, mülkiyet ve cinsiyet ayrıcalıklarının ortadan kaldırılmasını şiddetle talep ediyor. Kadınlar özgür ve eşit olmak istiyor.”

Kadınların politik eşitliğinin ifadesi olarak tam seçme ve seçilme hakkı, dünya çapında örgütlenecek uluslararası kadınlar gününün temel, ama bununla sınırlı olmayan talebidir. Bu sebeple, geniş proleter kadın yığınlarının siyasal hak yoksunluğunun sürmesi anlamına gelen “sı-

nırlı oy hakkı” ile yetinen burjuva kadın hareketinin talebinden ayrışyordu.

Sosyalist kadın hareketi açısından, kadınlara oy hakkı tek başına eşitliğin kazanılması için yeterli değildi. Bu yaklaşımla, o dönemde tam seçme ve seçilme hakkının elde edilmesiyle kadın sorununun çözüleceğine inanan radikal burjuva kadın hareketinden de ayrışyordu.

ÖRGÜTLÜ MÜCADELEYE ÇAĞRI

PROLETER kadın hareketi, kadınlara oy hakkı talebini bütüncül bir bağlamda ele alıyordu. Bu talep, kadın işçi sağlığı

ve güvenliği önlemlerinin getirilmesi, 8 saatlik iş günü, kadın ve çocuk sağlığına zarar veren işlerde kadın ve çocukların çalıştırılmasının yasaklanması, dul ve işsiz kadınlara sosyal yardım, hamilelik ve doğum izni, bekâr annelerin bu haklardan eşit olarak yararlanması, ücretsiz sağlık kurumlarının ve olanaklarının yaratılması, kreş ve ana okulların hizmete sokulması, öğrencilere ücretsiz yemek dağıtımı, herkese açık parasız, laik eğitim, ücretsiz spor, kültür ve sosyal etkinlik alanlarının yaratılması için, örgütlü kadınların uluslararası dayanışmasını ve yoğun işbirliğini içeriyordu.

“Mart Günü” kadınlara güçlü bir örgütlenme çağrısıydı aynı zamanda. Sosyalist kadınlar bu mücadele ve dayanışma günü için yürüttükleri çalışmalarda binlerce, on binlerce emekçi kadını örgütlü mücadele saflarına kattılar.

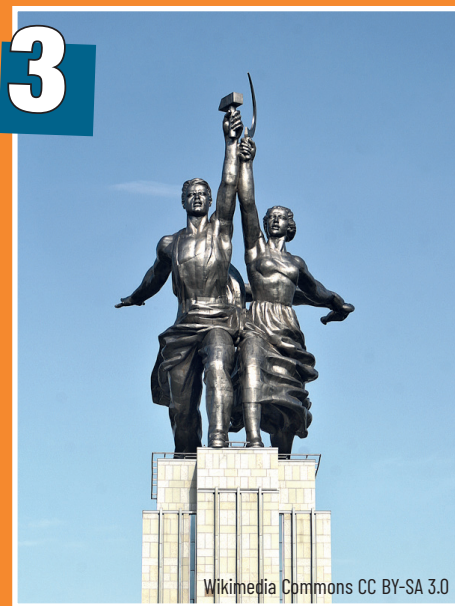
Görsel: Wikimedia Commons

SOSYALİZMİN SAFLARINDA

Clara Zetkin, sosyalist kadın enternasyonalinin yayın organı “Gleichheit”’in başyazısında gerçekleştirilen ilk sosyal demokrat kadınlar gününü haklı bir gururla “tarihte bugüne dek kadın cinsinin özgürleşme hareketinin kaydettiği en muazzam gövde gösterisi” olarak nitelemişti. Sosyalist ve sendikal kadın hareketi, 19 Mart 1911’deki ilk Uluslararası Kadınlar Günü’nde talepleriyle dünya çapında sesini güçlü bir şekilde duyurmuştu.

Giderek güçlenip yayılan sosyalist kadın hareketi Birinci Dünya Savaşı patlak verene dek 8 Mart’ı dünya kadınlarının sosyalizm uğrunda bir mücadele ve dayanışma günü olarak hafızalara silinemez bir şekilde yerleştirdi.

Savaş sırasında dağılan İkinci Enternasyonal partilerinin ezici çoğunluğu gibi örgütlü sosyal demokrat kadınların da büyük çoğunluğu emperyalist burjuvazinin

ulusal “anavatan” savunuculuğuna ve şovenizme saplandı. 1918’e kadar, kadınlar gününün kutlanılabildiği ülkelerde kadınlara oy hakkı ve savaşa karşı mücadele, ana talepleri oluşturdu.

BARIŞ İÇİN, MİLİTARİZME VE SAVAŞA KARŞI

SOSYALİST kadınlar, Dünya Kadınlar Günü’nü başından itibaren militarizme karşı mücadele ve dünya barışının korunmasıyla ilişkilendirdi. 8 Mart’ı yaratan Sosyalist Kadınlar Enternasyonal, 1907’de Stuttgart’taki Sosyalist Kongrenin ve daha önceki kongrelerin önemli kararlarına işaret ederek barışın korunması için etkin çalışmalar yürütülmesi kararını aldı. Bu kararda kadınlar, savaşların nedeni olarak

kapitalist üretim tarzının yarattığı toplumsal çelişiklere işaret ettiler ve tüm ülkelerdeki sosyalist kadınlara militarizm ve savaşa karşı mücadeledeki özel görevlerini hatırlattılar. Militarizm, savaş ve faşizm tehlikesi sonraki birçok uluslararası kadın gününün temel konularından birini oluşturmaya devam etti.

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı temelinde ezilen ulusların bağımsızlık mücadeleleriyle dayanışma, emekçi kadınlar gününün başat mücadele gündemlerinden birini oluşturdu.

Görsel: Freepik

İLK KIVILCIMDAN KOMÜNİST ENTERNASYONALE

BİRİNCİ Dünya Savaşı’nın ardından doğan komünist kadın hareketinin örgüt, taktik ve ilkelerini temellendiren 9-15 Haziran 1921’de başta Aleksandra Kollontai olmak üzere Sovyet kadınların ve Clara Zetkin’in önderliğinde toplanan Moskova İkinci Uluslararası Komünist Kadınlar Konferansı oldu. Uluslararası Kadınlar Günü’nün dünyanın tüm ülkelerinde tek bir ortak günde kutlanma kararı bu konferansta alındı. “Bulgar delegasyonunun önerisi üzerine konferans Enternasyonal Kadın Sekreteryasını, Uluslararası Komünist Kadınlar Günü’nün 1922’de tüm ülkelerde bir tek ortak günde kutlanmasını sağlamak için inisiyatif almakla görevlendirdi. Tarih olarak, 1917’de Petersburglu kadın proleterlerin muazzam gösterileriyle Şubat Devrimi’nin ilk kıvılcımını çaktığı tarihi gün, 8 Mart belirlendi.” (Clara Zetkin; Moskova İkinci Uluslararası Komünist Kadınlar Konferansı, “Komünist Enternasyonal” dergisi) Temmuz 1921’de Moskova’da kurulan Kızıl Sendikalar Enternasyonalı de bu kararı benimseyerek her yıl 8 Mart Dünya Kadınlar Günü çağrılarında bulundu. 8 Mart’ların gündemleri enternasyonal dayanışma ve sınıfsız, sömürsüz bir dünya mücadelesi ekseninde başta savaşa ve faşizme karşı olmak üzere her bir ülkedeki güncel siyasal ve ekonomik gelişmelerin emekçi kadınları etkileyen sorun ve talepleri doğrultusunda belirlendi.

Fotoğraf: Wikimedia Commons

SINIFSIZ TOPLUM HEDEFİNDE ISRAR

8 MART’ın devrimci sınıf mücadelesine dayalı köklü geçmişi onun karakterini ve niteliğini belirleyen en önemli etken olmuş-

tur ve olmaya devam etmiştir.

Daha sonraki dönemlerde emekçi kadınların tarihsel ve kitlesel dinamiğini görmezden gelemeyen ve ona ihtiyaç duyan çeşitli toplumsal kesimler ve akımlar 8 Mart’ı kadın mücadelesi için elverişli bir tarih olarak benimseyip içeriğini farklı şekillerde doldurmuşlardır.

Geniş kadın kesimlerinin sorun ve talepleriyle birleştiği ölçüde kitleselliğe ulaşan çeşitli kadın hareketleri 8 Mart’ı özünde yatan hedeften, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılıp toplumsal mülkiyete dönüştürülmesiyle sınıf egemenliğinin ortadan kaldırılması ve kadının tam insanlığını teminat altına alan sosyalist toplumun kurulması hedefinden özenle arındırmaya çalışmışlardır.

8 Mart’a “Emekçi” sözcüğünü eklemek ihtiyacı ve ısrarı her şeyden önce 8 Mart’a, kadın sorununa ve onun çözümüne hangi dünya görüşünden yaklaşıldığının bir belirteni olarak doğmuştur. Yoksa mesele elbette bir sözcükten ibaret değildir.

Fotoğraf: Wikimedia Commons

DÜN, BUGÜN, YARIN . . . MÜCADELE VE DAYANIŞMA!

7 KADINLARIN eşitlik mücadelesi bugün de kapitalizme karşı, emekçi sınıfların ve tüm ezilenlerin özgür, cinsel, ulusal ve sınıfsal sömürden azade bir toplum mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bugün de emperyalist kapitalizmin cenderesinde işçi ve emekçi kadın yığınları dünyanın dört bir yanında ağır sömürü altında eşitsiz koşullarda mücadele ederken karşılarına kadınların kurtuluşuna dair türlü çözüm önerileri konuyor. Geniş emekçi kadın kesimlerinin ortak talepler temelinde birlikte mücadele etme ve dayanışmanın çokça koşulu var ve oluşmaya devam ediyor.

Latin Amerika’dan Uzak Asya ülkelerine dek ezilen ve sömürülen, topraklarından edilen kadınlar şiddetten uzak, eşit ve sömürsüz bir hayat, insanca yaşamak ve çalışmak özlemine hak mücadelelerine daha çok atılıyor, dünya çapında emekçi kadınların taleplerini ortaklaşarak yükseltmenin yol ve yöntemlerini arayarak çözümlerini buluyor. Ve bu mücadelelerin kadının tam kurtuluşu ve eşitliğini sınıfsız, sömürsüz bir toplum düzeninde gören devrimci sınıf mücadelesiyle birleşmemesi için hiçbir sebep yok.

Yaşasın Dünya Emekçi Kadınlar Günü! CİNSEL, ULUSAL VE SİNİFSAL SÖMÜRÜYE SON.

Fotoğraf: Dilek Omaklılar

Hazırlayan: Sarya TUNÇ

Devletlerin küçük önlemleri kadınların büyük alevleri

Kovid-19 virüsünün salgın haline gelişinin üstünden tam bir yıl geçti. Geçtiğimiz 8 Mart'ı birçok ülke ucundan kıyısından yakalayabilmişti ama bu yıl yoğunluklu olarak pandeminin gölgesi altında gireceğiz. Son bir yılda herkesin düzeni değişti. Hâlâ çalışacak bir işi olup evden çalışmak en çok ev içi görünmez emeği de sırtlanan kadınları vurdu. Bu devirde iş gücü "eve giren ek gelir" olarak görülen birçok kadın da işsiz kaldı. Ev içi şiddetin, tacizin ve istismarın pandemi dönemindeki artışı göze çarptı.

Bunları tüm yıl boyunca yazdık, muhtemelen bundan sonra da etkilerinin süreceği tahmin ediliyor. İşsizlik tablosunun kolay kolay kendini toparlayamayacağı düşünülüyor.

MEKSİKA:

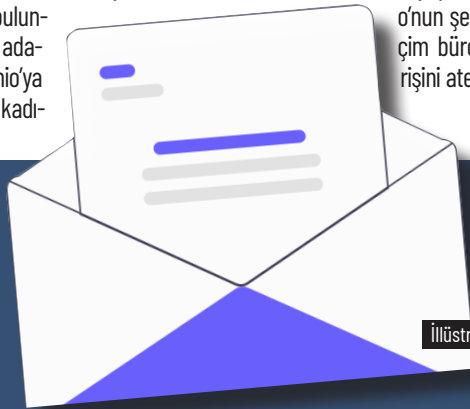
'TECAVÜZCÜYÜ VALİ YAPTIRMAYACAĞIZ!'

MEKSİKA kadın cinayetlerinin, taciz ve tecavüzün en yüksek oranlarda yaşandığı ülkelerden biri. Tam da bu nedenle kadın mücadelesinin ana gündemi kadın cinayetleri. Geçtiğimiz aylarda kadın cinayetlerini aklayan mahkemeleri ateşe veren Meksikalı kadınların tüm dünyada kadınlar tarafından "oh elinize sağlık" diye alkışlandığını hatırlarsınız. Daha sonra çeşitli gruplardan kadınlar Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'nu işgal etmiş, Ni Una Menos hareketi radikal eylemlerle eylem repertuarını genişletmeye başlamıştı.

Meksika'da geçen ay 5 kadına cinsel saldırıda bulunduğu ifade edilen Félix Salgado Macedonio'nun vali adayı olması gündem oldu. Kadın hareketi Macedonio'ya "Seni vali yaptırmayacağız" diyor. Hakkında en az 5 kadı-

na yönelik cinsel saldırı iddiaları bulunan Félix Salgado Macedonio'nun, Meksika'nın Guerrero eyaletindeki valilik seçimlerinde Ulusal Yenilenme Hareketi (Moreno) adayı olmasına karşı kadınlar Chilpancingo şehrinde eylem gerçekleştirdi. "Tecavüzcü vali olmayacak" pankartı taşıyan ve sloganlarla Chilpancingo Seçim ve Katılım Enstitüsü'ne yürüyen kadınlar, enstitünün duvarlarına Félix Salgado'yu hedef alan ve Meksika devlet başkanı Andrés Manuel López Obrador yönelik "AMLO suç ortağı" şeklindeki yazılama-

lar yaptı, Macedonio'nun şehirdeki seçim bürosunun girişini ateşe verdi.

İllüstrasyon: Undraw

İNGİLTERE:

RAHİM AĞZI KANSERİ TARAMA TESTİ EVLERDE YAPILABİLECEK

SALGIN sürecinden en çok etkilenen işkollarından biri sağlık sektörü kuşkusuz. Pandeminin tüm ülkelerin sağlık sistemini çöktürmüş olması, halihazırda çeşitli hastalıklardan tedavi ya da tanı bekleyen hastaların hayatında büyük sorunlar yarattı. Bu sorun hâlâ çözülmemiş durumda ama bu konuda yüzümüzü güldüren bir gelişmenin haberi İngiltere'den geldi. İngiltere rahim ağzı kanseri tarama testlerinin evlerde yapılabilecek bir versiyonunu postayla evlere göndermeye hazırlanıyor.

Rahim ağzı kanseri erken teşhisle kolay atlatılabilecek ve tedavisi mümkün bir kanser türü. İngiltere'deki Ulusal Sağlık Sistemi en azından hastalığın ilk belirtilerini erken teşhis edebilecek bu sistemi Londra'da 31 bin kadın ile

hayata geçirecek. Son bir yıldır pandemi bu ihtiyacı hızlarsa da aslında genel olarak kültürel kodlar da kadınların aile hekimlerine gidip bu testleri olmasının önüne geçebiliyordu. Test sonunda HPV düzeyi sınırın üstünde olan kadınlar aile hekimlerince çağırılarak, sağlık sistemindeki iş yükünün de hafifletilmesi planlanıyor.

Kanser araştırmaları yapan bir vakıf olan Cancer Research UK, bu testlerin güvenilirliğinin henüz kesin olmadığını söylüyor fakat öte yandan Birleşik Krallık'ta yalnızca 2020'nin nisan ve mayıs aylarında yapılamayan rahim ağzı kanseri testi sayısının 600 bin olduğu göz önüne alındığında önemli bir tarama ve erken teşhis ihtimali de ortada. Daha çok yaygınlaşması umuduyla takip etmeye devam edeceğiz.

İNGİLTERE:

EŞİTLİK İZLEME ÖRGÜTÜ 6 AY DAHA HİÇBİR ŞEY İZLEMİYECİK

SON aylarda yayımlanan raporlardan biri olan Birleşmiş Milletler'in raporu, koronavirüs salgınının kadınların son 25 yıldır eşitlik mücadelesinde elde ettiği kazanımları yok edebileceğine işaret etmişti. Halihazırda ev içi emeğin 4'te 3'ünün kadınlar tarafından üstlenildiği bir tabloda pandemi ile 1950'lerin toplumsal cinsiyet rollerine geri dönülmesi riski vurgusu yapılmıştı.

Öte yandan İngiltere'de 250 işçiden fazla kişinin çalıştığı iş yerlerini cinsiyet eşitliğini izleme açısından takip eden Eşitlik İzleme Örgütü, koronavirüs nedeniyle firmaların verilerini paylaşma zorunluluğunu Mart 2020'de bir yıl süreyle askıya almıştı, şimdi ise bu süreyi 6 ay daha uzattıklarını açıkladılar.

İngiltere Ulusal İstatistik Bürosu'nun son rakamları, tüm çalışanlar için cinsiyete dayalı ücret farkının Nisan 2020'de yüzde 15 buçuk olduğunu gösteriyor, bu da erkeklerle verilen her 1 pound için ka-

dınlara yaklaşık 84 pound ödeme yapıldığı anlamına geliyor.

Normalde 250 kişiden fazla çalışanı olan her kurumun çalışanlarının verilerini, kadın-erkek arasındaki kazanç farkını tespit açısından sitelerinde paylaşma ve hükümete bildirme zorunluluğu vardı.

Komisyon Başkanı Barones Kishwer Falkner, "İşletmelerin hâlâ zor zamanlarla karşı karşıya olduğunu biliyoruz" derken diğer yandan işçiler ve sendikalar bunun yeniden ertelenmesinin kabul edilemez olduğunu, bunun işverenin istismarına yol açacağını ve uygulamanın yeniden aktif şekilde faaliyete geçmesini istediklerini söylüyor.

İşçi partili, Muhalefetin Kadın ve Eşitliklerden Sorumlu Bakanı Marsha de Cordova bu durumu şu sözlerle eleştirdi: "Tüm kanıtlar salgının kadınların iş gücü piyasasının temsili üzerinde korkunç sonuçlar doğurduğunu gösteriyor. Şimdi, ayrımcılığa ve eşitsiz ücrete karşı korunmak için önlemleri almanın zamanıdır, erteleme değil."

İllüstrasyon: Freepik

ÜNİVERSİTE TOPLULUKLARI BULUŞTU:

'Güvenli kampüsler için mücadeleleyi büyütelim!'

E. AVA
İstanbul

Pandeminin başladığı günden bu yana biz genç kadınlar mücadeleyi ve birlikteliğin başka yönlerini deneyimliyoruz. Kâh sokaklarda kâh evimizde bilgisayarımızın başında yan yana gelmenin yollarını bir şekilde buluyoruz.

Artan baskılar, şiddet, yoksulluk ve işsizlik hepimizi etkiliyor. Bizler de çareyi beraber aramayı tercih ediyoruz. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'ne giderken İAU Kadın Araştırmaları Kulübü olarak diğer üniversitelerdeki arkadaşlarımızla bir araya gelmeyi ve tartışmayı planlıyorduk. Çağrımıza olumlu dönen İÜ SBF'li Kadınlar, İÜ-HF'li Kadınlar, YTÜ Kadın Çalışmaları Topluluğu, Maltepe Üniversitesi (MAÜ) Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları, İTÜ Taşkışla Kadın Topluluğu, Galatasaray Üniversitesi Kadın Çalışmaları Kulübü, Boğaziçi Üniversitesi Kadın Araştırmaları Kulübü ile birlikte bir forum yapma kararı aldık ve süreci beraber örgütledik.

İstanbul Sözleşmesi'ne dair yürüttüğümüz tartışmada YTÜ'den söz alan arkadaşımız teknik bir üniversitede de kadın olmanın zorluklarıyla sürekli karşılaştıklarından bahsetti: "Kadın sayısı bazı bölümlerde az ve hocalar tarafından kullanılan dil çok cinsiyetçi ve çok ayrıstırıcı." Bu yüzden üniversiteler açısından İstanbul Sözleşmesinin 14. maddesi olan "...öğrencilerin gelişen kapasitesine uygun olarak, kadın erkek eşitliği, kalıplaşmamış toplumsal cinsiyet rolleri, karşılıklı saygı, kişisel ilişkilerdeki çatışmalarda çözüm yolları, kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişisel bütünlük hakkı gibi konulara ilişkin öğretim materyallerinin resmi müfredata ve eğitimin her seviyesine eklenmesi..." maddesinin çok önemli olduğunu vurguladı.

MAÜ'den söz alan arkadaşımız ise "İstanbul Sözleşmesi Yaşatır" demenin yeterli olmadığını, hâlâ çok az kişinin bunu bildiğini ve ne olduğunun bilinmesi ve uygulanması için daha çok çaba harcanması gerektiğini söyledi.

CİNSEL TACİZİ ÖNLEME BİRİMİ DENEYİMLERİ

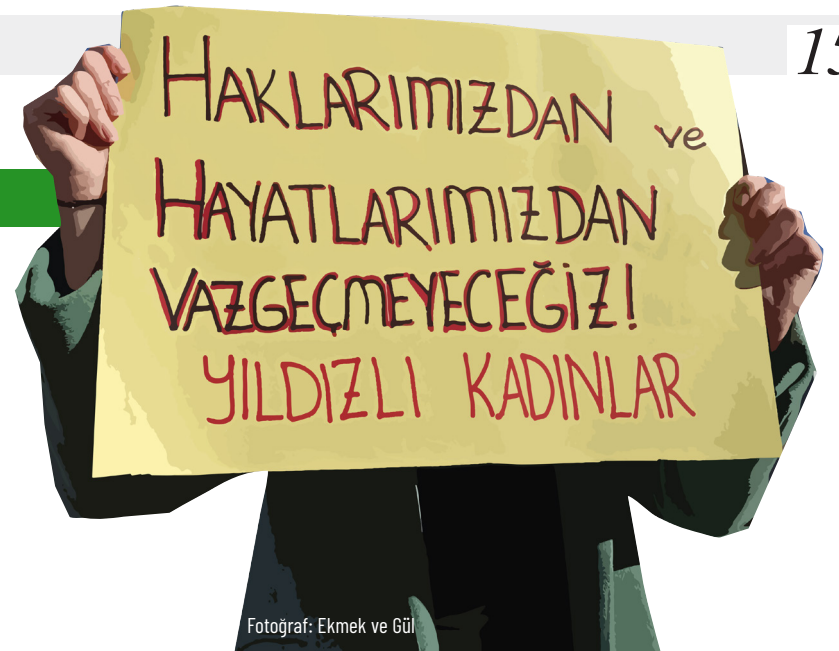
Kadınların "güvenli" kampüslerde eğitim görmesi için kadın üniversiteleri zorla gündemimize sokuluyor, oysa mevcut üniversitelerde güvenli kampüsleri oluşturmak mümkün. İşleyen, üniversitenin bileşenlerini

de kapsayan Cinsel Tacizi Önleme Birimleri de tam olarak bunun adımlarından biri.

MAÜ'den söz alan Jiyan ve Deniz, kulüplerinin 5 yıllık kuruluşundan bahsederek okullarında Cinsel Tacizi Önleme Biriminin olmadığını, önümüzdeki dönem topluluk olarak kurulmasına yönelik adım atacaklarını ancak birçok etkinliklerinin engellendiğini ve bu çalışmalarının da "Bizim üniversitemizde taciz olmaz" denilerek engelleneceği kaygısını taşıdıklarını ifade ettiler.

KAYYUMLA RİSKE GİREN BİR KAZANIM

BÜKAK'dan söz alan arkadaşımız altı yıllık mücadelenin sonucunda kazanılan Cinsel Tacizi Önleme Komisyonun (CİTÖK) yapısını anlattı. CİTÖK'ün kurulunda BÜKAK ve BÜLGBTİ+'dan temsilcilerinin, Öğrenci Temsilciliği Kurulundan bir temsilcinin, akademisyenlerin ve bağımsız bir ofis çalışanının bulunduğu dikkat çekti. Bunların her birinin varlığının CİTÖK'ün işlerliği ve üniversitede cinsel tacizi önlemeye yönelik adımlar atılması için ne kadar kritik olduğundan da bahsetti. Uzun zamandır CİTÖK'e ayrılan bütçenin kesilmeye çalışıldığına vurgu yaparak, yeni kayyum rektör ile zaten kaygan bir zeminde olan CİTÖK kazanımının iyice tehlikeye girdiğini söyledi.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

PANDEMİDE NE YAŞAMADIK Kİ?

PANDEMİ süreci yaşamımızdaki pek çok sorunu daha da derinleştirdi ve birçok şeyin üzerindeki örtüyü kaldırdı. İTÜ'den söz alan Esra, üniversitelerin sadece derse girilen değil aynı zamanda kendi yaşam alanlarımızı oluşturduğumuz yerler olduğunu vurguladı: "Üniversiteler kadınların kendilerini ifade ettikleri, aileden uzaklaşıp kendilerini geliştirdikleri mecralardı ancak pandemiyle birlikte kadınlar aynı aile evlerine geri döndüler."

YTÜ'den Destina da geçimimizi devletin verdiği bursla sağlayamadığımız ve aile evine döndüğümüzde karşılaştıklarımızdan bahsetti: "Üniversitede kazandığımız özgüveni ailelerimiz elimizden aldılar. Biz kampüslerde haklarımız için savaşıyor kadınlar-ken evlerde yine hizmetçi durumuna düştük. Çocuk bakıcılığının yanı sıra çevrimiçi eğitimde yeri geldi kendimizden taviz verdik çünkü erkek çocukların daha iyi koşullarda okumaları gerektiğini bir kez daha bize hatırlattılar. En önemlisi de ekonomik özgürlü-

ğümüzün olmaması üzerinden bizlere uygulanan baskı. Devlet bize yeterli maddi destek vermiyor. Yani aileden belli bir destek almayla ihtiyacım var, bunun için de ailem benim tüm özgürlüğümü elimden alıyor."

İÜ'den Sedef çalıştıkları işlerde pandemi- de ilk gözden çıkarılanların kadınlar olduğunu söyledi. Pandeminin hemen öncesinde yurtlarında yaptıkları bir anketten bahseden Sedef çoğu kadının garsonluk, temizlik, çocuk bakımı, anketörlük ve ders verme gibi işler yaptığını bahsetti.

Forumun sonlarına doğru gelirken kulüpler ve topluluklar olarak haberleşme ve dayanışma ağımızın kurulmasına karar verdik. Özellikle bu dönemlerde birbirimizden haberdar olmak, tecrübelerimizi paylaşmak ve bir arada olmanın ihtiyacı doğrultusunda gerçekleştirdiğimiz forumdan üniversiteli kadınlara çağrımız: Güvenli kampüs ve şiddetsiz yaşam için birlikte mücadeleyi büyütelim!

Fotoğraf: MA

Tacizciyle aynı apartmanda yaşamak!

İllüstrasyon: Freepik

Zahide KİPER
Esenyali-İstanbul

Semiha yirmi yıllık evliliğinin özellikle son dört yılında ağır olaylar yaşamış ama her seferinde kendini sağaltmış bir kadın. İki çocuk dünyaya getirmiş. Yokluğun sıkıntılarını da eklemiş dertlerine. Yaşadığı cinsel taciz sonrası içine girdiği bunalımın zaman zaman kendisine yabancılaşmasına neden olduğuna, taciz eden kişiyi sürekli görmek zorunda kaldığı için tekrar tekrar aynı olayı yaşadığını dile getiriyor, çünkü ona bunları yaşatan kişinin, aynı binada oturmak zorunda kaldığı, eşinin babası olduğunu söylüyor: “Eşimin babasıyla hiç geçinemezdim, beni ezmeye çalışırdı sürekli ama kendimi ona hiç ezdirmedim. Birden bana olan davranışları değişti, ağaca çıkarken elini kalçama atınca neye uğradığımı şaşırdım, üzerine yürüdüm. Beni görünce eğer yanımızda kimse yoksa cinsel organını okşuyordu, bağırıp çağı-

Kayınbabasının tacizine uğrayan Semiha, ne ailesinden ne eşinden destek görmüş, tacizciyle aynı apartmanda yaşamak zorunda bırakılmış. Şimdi hayatını kendi ellerine almak için kadınlarla güçleniyor.

rınca konuyu değiştirip pişkince hareketler yapıyordu. Eşim o dönemler eve geç geliyordu, ondan da ayrı çektim; kumar oynuyor, başka kadınlarla beni sürekli aldatıyordu. Evde aş var mı, ekmek var mı? Umursamadı. Tırnaklarımla mücadele ederek ördüğüm evimde beni yalnız gördüğünde yaptığı tacizler yüzünden yaşayamaz hale geldim. Eşime, ‘Benim bu evde huzurum yok sürekli kapıları kilitleme ihtiyacı duyuyorum. Başka bir yere taşınalım’ dedim. Bütün olan biteni anlatmam ama hiç orali olmadı bile.”

Semiha, doğum gününde eşinin ona şiddet uyguladığını anlatırken sanki yeniden yaşıyor o acıları: “‘Baban beni taciz etti ona niye yüklenmedin, kızıp bağırıp dövmedin? Ben bir şey yapmadı-

ğım halde namussuz, kötü kadın oluyorum’ dedim. Kendime olan saygım azalıyor, karmaşık duygular yaşıyor, erkeklerden nefret ediyordum. Eşimin beni taciz eden o adamın oğlu olduğunu düşündükçe ondan da tiksinemeye başlıyordum” diyor. İkinci defa tacize maruz kaldıktan sonra ailesinin yanında kalmış bir süre ve boşanma davası açmış. Ancak annesinin ona yeterince destek vermemesi yüzünden ve biraz da çocuklarının halinden davasından vazgeçmiş. Semiha, “Keşke boşansaydım” diye anıyor o günü.

‘SUSTUM ÇÜNKÜ SUSMAK ZORUNDA KALDIM’

“Geçenlerde haberlerde gördüm yaşanan bir cinsel saldırı ile ilgili bir kadın

vekil ‘Onurlu kadın bir sene beklemez, ertesi gün şikayet eder’ diyor. Bunu duyduktan sonra kendimi çok kötü hissettim. Ben yaşadığım tacizi hâlâ atlatamadım. Bu durumu ben istemedim ki. Evet sustum çünkü susmak zorunda kaldım. Anlattığımda da 20 yıllık eşimin benim için hiçbir şey yapmadığını gördüm. Bu tacizin kişiliğimi, kendime olan saygımı zedelememesi gerektiğini bildiğim halde çok zorlandım, bu yüzden psikoloğa gidip yardım aldım” sözleriyle de AKP’li Özlem Zengin’in kadınları onursuzlukla suçlayan açıklamasına yanıt veriyor Semiha.

Bugün sevdiği insanlar ve onu dernekle tanıştıran arkadaşı sayesinde daha iyi olduğunu söylüyor. Dernekteki kadın eğitimlerinin ona iyi geldiğini, haklarını öğrendikçe daha güçlü hissettiğini ifade ediyor ve ekliyor: “Keşke daha sık gelebilsem, daha çok güçlenip benim gibi sıkıntı çeken kadınlara yardım edebilirdim. Haklarını bilen kadın hem kendini biliyor hem daha doğru kararlar veriyor. Hatta başka kadınlara ilaç oluyor.”

‘Güvende hissetmiyoruz, birbirimize güveniyoruz’

Su ŞAHİN
Bahar EMREOĞLU
İzel GRACA
İzmir

KADINA yönelik psikolojik, fiziksel şiddet, taciz, kadın cinayetleri gün geçtikçe artıyor. Biz de 8 Mart yaklaşırken genç kadınların sokakta, evlerinde, okullarında, iş yerlerinde kendilerini güvende hissedip hissetmediklerini ve bunun nedenlerini konuştuk.

‘TEK GÜVENDİĞİM YER İÇİNDE BULUNDUĞUM TOPLULUKLAR’

Aydanur, Hacettepe Üniversitesi Biyoloji Bölümü öğrencisi. “Bizim bölüm, hem öğrenci hem akademik personel açısından kadın ağırlıklı. Bazı bölümlerin kadınlara uygun olmadığı yönünde algılar, cinsiyet eşitsizliğinin bir göstergesi” diyor. Sokakta kendini tam olarak güvende hissetmediğini söyleyen Aydanur, “Kendi üniversitemde herhangi bir taciz, şiddet olayında güvenebileceğim tek yer içinde bulunduğum topluluklar” diye ekliyor. Şu ana kadar büyük bir taciz veya tecavüz olayı yaşamadığı için kendini şanslı hissettiğini belirten Aydanur’un gelecekte bek-

lentisi ise kadınlar açısından hakim olan geleneksel kalıpların değişmesi.

İzmir Ekonomi Üniversitesi öğrencisi Sezgi ise “En çağdaş olarak düşünülen illerden biri olan İzmir’de bile cinsiyetinden dolayı rahatça dolaşamıyorum” diye söze başlıyor. “Psikolojik şiddet ve cinsel istismara maruz kaldım. Sözlü taciz artık normalleşti” diyor ve susmak zorunda hissetmesini ise kendine destek verecek birinin olmayacağına bağlıyor. Kendi okulunda yaşanan bir cinsel taciz olayının ardından okuluna da güveni kalmadığını söylüyor.

İzmir Özel Türk Kolejinden bir lise öğrencisi ise “Daha önce erkeklerin rahatsız edici bakışları, sözlü taciz gibi, anlatıldığında dikkate alınmayacak taciz olayları yaşadım. Bir kadının, kadın olduğu için yaşadığı sorunların olmasını, cinsiyetten kaynaklanan bir önyargının olmasını istemiyorum. Yaptırımların caydırıcı olmasını, ceza indirimlerinin olmamasını istiyorum” diyor.

VALS YERİNE HARMANDALI: SEBEP ‘KADIN DANSI’

Cemre ve Ecem de lise öğrencisi. Kadın olmanın getirdiği zorlukları sordüğümüzda hiç düşünmeden anlatmaya başlıyorlar. Cemre, “Kıya-

fetimin gittiğim semte göre değişmesinden rahatsızlık duyuyorum” diyor ve ekliyor: “Okulda vals gösterisi yapılacağı zaman müdür yardımcısı valsi ‘kadın dansı’ olarak niteledi ve bu nedenle vals yerine harmandalı yapılmasını istedi. Bize örnek olması gereken insanların bize engel olmasının önüne ancak eğitimle geçilebilir. Eğitim sisteminin değişmesiyle öğretmenler, ebeveynler daha eğitilmiş ve bilinçli bir şekilde yeni nesilleri eğitebilir.”

Ecem ise Milli Savunma Üniversitesinin sınavlarına hazırlandığını ve bu konuda sorunlar yaşadığını söyleyerek başlıyor: “Mülakatlar için çok spor yapıyorum ve sahilde koşarken bile insanların bakışlarından rahatsız oluyorum, motivasyonum düşüyor.” Sınav sisteminde de adaletsizlikler olduğunu belirten Ecem, “Sınavlar eşit koşullarda yapılmalı” diye ekliyor.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Şiddete karşı mücadelenin esası 'özsavunma' olabilir mi?

Fotograf: Eda Aktaş

Elif TURGUT

"Karşı koymasaydım ölmüş olabilirdim, o zaman arkamda kalan iki çocuk için 'yazık oldu' diyeceklerdi. Aslında devletin biz kadınları koruması gerekirken biz mecbur kalıyoruz kendimizi korumaya. Bunun sonucunda da biz cezalandırılıyoruz." (1)

"Şu adliye koridorlarında yüzüm mor şekilde çok dolaştım koruma kararları için. Başka bir seçeneğim kalmamıştı." (2)

"Bana indirim yapılmaz ablam, sonuçta ben bir erkeği öldürdüm ama o beni öldürmüş olsaydı iyi haliymiş, yok tahrikmiş ne kadar indirim varsa uygularlardı, bundan eminim. Ondan nefret ediyordum ama kurtulamıyordum. Defalarca intiharı denedim. Çıkış yolu bulamadım" (3)

Bunlar, ölmemek için, kendilerine şiddet uygulayan erkekleri öldürmek zorunda kalan kadınların cümleleri. Ortaklaşan nokta çok net: Kadınlar içinde bulunduğu şiddet sarmalından, maruz kaldığı sistematik şiddetten kurtulmak için başka bir yol bulamamışlar. Yasal mekanizmalara başvurup sonuç alamamış, şiddet görmeye devam etmiş; devlete her başvurusunda eli boş dönmüş, şikayetin ölümüne sebep olması korkusuyla kendi kendine çıkış yolu bulmaya çalışmışlar. Yani öldürmeye mecbur bırakılmışlar.

DEVLETİN KADINLARA SUNDUĞU: YA SÜRÜN YA ÖL

Kadınların, maruz kaldıkları şiddetten, erkeğin artan ve ölümcülleşen öfkesinden korunacağına, kendi ayakları üzerinde durabileceği bir destek meka-

nizmasına sahip olabileceğine dair güven duyması için örnek var mı önünde? Yoksa onlarca uzaklaştırma kararı ile karakol önünde öldürülen kadınların, şiddeti önlemeye dönük yasalara saldırıların, kadınları vahşice katleden katillerin indirimlerle sırtlarının sıvazlanması, adeta ölü kadınların yargılandığı davaların, müstakbel katillerle kadınlar arasında arabuluculuk yapan devletin, ayrılmak istediği için daha çok dayak yemenin, şiddet uygulayan erkeğe kesilen para cezasını kadının ödemesinin mi örnekleri var elinde? Gerçek oldukça net. Ölümle baş başa bırakılan bu kadınlar hayatlarına karşılık müebbetle yargılanıyorlar. Sanki kadınlara başka seçenek bırakmış gibi devlet, kadınlara "ya şiddetten öl, ya hapishane" diyor.

KADINLARIN 'DONANMALARI', NEYE KARŞI, NASIL?

Kadınların kendilerine sistematik şiddet uygulayan erkeği öldürmesi vakaları kadına yönelik şiddete karşı önlem alınmaması hatta neredeyse şiddetin teşvik edilmesi, kadınların haklarına yönelik saldırılarla doğru orantılı bir şekilde artıyor. Bu artış bugün "özsavunma"yı kadına yönelik şiddetle mücadelenin "ana hattı" olarak daha çok öne çıkaran tartışmaların yapılmasına da neden oluyor. Bu tartışmada en önemli ayırım noktalarından biri şiddetin "kaynağının" nerede görüldüğüyle ilgili.

Şiddeti "erkeklerin kadınları sömürmesinin bir biçimi, erkeklerin kadınların emek ve bedenlerine el koymalarının bir görünümü" olarak ele alan yaklaşım-

lar, bu "sömürü ve el koyma pratiğine" karşı kadınların "kendi güvenliklerini sağlama kapasitesini keşfetmeleri", bu kapasitelerini geliştirmek için erkeklerle karşı fiziksel savunma tekniklerinden nefes ve duruş geliştirmelere kadar pek çok yöntemle "donanmaları" olarak ele alıyor özsavunmayı.

Oysa farklı coğrafyalarda farklı vahşet düzeylerinde de olsa ortak olarak karşımıza çıkan şiddet, kadınları ikincilleştirerek emeğini değersizleştiren ve sömürsünü katmerleştiren, yeniden üretimin tüm angarya işlerin sorumluları haline getiren kapitalist düzenin ayrılmaz bir parçası. Özellikle kadınlara ve çocuklara uygulanan şiddetin sınıf güç ilişkileri ve sistemin devamlılığının garanti altına alınmasıyla içsel ilişkileri var. Tam da bu nedenle şiddet, özellikle yaşamın tümünden güvencesizleştirildiği, yaşam koşullarının ağırlaştırıldığı, ücret eşitsizliğinin arttığı, toplumdan itaat beklentisinin arttığı otoriterliğin güç kazandığı dönemlerde daha çok vahşileşiyor. Kadına yönelik şiddetin, bugün olduğu gibi iktidarın sınıf karakteri ve muhafazakarlıkla bağı daha açık hale geliyor.

Özsavunma olgusu üzerinden tartışılan eylem hattı, şiddet sorununu bireyselleştiriyor, tekilleştiriyor. Merkezine esas olarak şiddet failini aldığı için, söylemini nasıl kurarsa kursun, o faili yaratan toplumsal, ekonomik, politik düzenin teşhiri ve değişimini gerçekleştirecek bir bilinç yaratmıyor. Şiddet faillerine karşı bireysel olarak "güçlenmeyi" merkezine koyarak, esasen toplumsal, politik bir mesele olan şiddeti kadınların bireysel olarak "güçlenmesi" sorununa indirgiyor. Elbette şiddet karşısında kadınların bireysel olarak güçlenmesi önemli ancak "özsavunma" tartışması, kadınların bireysel güçlenmesinin

özünde politik ve toplumsal bir değişim olduğu gerçeğinden uzaklaşıyor.

BİZİM ÇAĞRIMIZ: ÖRGÜTLÜLÜK

Bizim şiddet karşısında mücadele için kadınlara çağrımız "özsavunma" değil, "örgütlenme, bulunduğumuz her alanda yan yana gelme, her yerelin, her mahallenin, her işyerinin koşullarına ve ihtiyaçlarına uygun, yerel, kapsayıcı ve güçlendirici mücadele araçları yaratma"dır. Bizim için özsavunma "örgütülük"tür, kadınların bulunduğu her alanda dayanışma ve mücadele ağları kurması, bu ağın parçası olan kadınların güçlenmesi ve bu ağın henüz bir parçası olamasa da bu örgütlülüğün yarattığı gücün yaşam alanlarında yarattığı değiştirici gücün etkisiyle kadınların güçlenmesidir.

Bizim kadınlara çağrımız; şiddetin tüm kaynaklarını ortadan kaldıracak toplumsal dönüşüm hedefiyle her alanda örgütlülük ve birlikte mücadeledir. Kadınları şiddete karşı mücadeleye çağırın hareketin literatüründe de esas vurgunun bu olması gerektiğini düşünüyoruz. Sözü, eylem hattını tek tek kadınların hayatta kalma çabasının zorunlu sınırlılıklarıyla sınırlayan bir mücadele hattı iletici, geniş kadın kesimlerini kapsayıcı olamaz.

(1) Name Öztürk, <https://ekmekvegul.net/gundem/devletin-korumasi-gerekirken-biz-kendimizi-korumaya-mecbur-kaliyoruz>

(2) Çilem Doğan, <https://ekmekvegul.net/gundem/devletin-korumasi-gerekirken-biz-kendimizi-korumaya-mecbur-kaliyoruz>

(3) Nevin Yıldırım, <https://t24.com.tr/haber/kendisine-tecavuz-eden-adami-oldurdugu-icin-muebbet-alan-nevin-yildirim-kadindan-mektup-bekliyor,345575>

Yazının tamamı için
QR kodunu okutun.

PMS NEDİR?

Uzm. Dr. Sanem BİLGİLİ

Yine sadece kadın olduğumuz için yaşadığımız bir sağlık problemiyle karşınızdayız. Kadınların adet döngüsünde kanamanın başlamasından hemen önce gelişen, adetlinin başlamasıyla azalan ve adetlinin dördüncü gününde kaybolan, altta yatan bir psikiyatrik hastalık olmaksızın, rahatsızlık veren fiziksel, davranışsal ve psikolojik semptomlarla kendini gösteren durumdan pek çoğunuz mustaripsinizdir. Bunun tıptaki adı premenstrüel sendrom.

HANGİ SIKLIKTA GÖRÜNÜR?

Dünyada görülme sıklığı yüzde 3 ila 30 arasında olmakla birlikte ülkemizde yapılan özgün çalışmalar her 5 kadından birinin premenstrüel sendrom yaşadığını ortaya koymuştur. Özellikle üreme çağındaki 35-44 yaş aralığındaki, çocuk sahibi olmayan, çalışan kadınlarda daha sık görüldüğü bu çalışmalarda vurgulanıyor.

PMS'nin sebebi tam olarak bilinmese de ovulasyonu takiben östrojen, progesteron ve diğer başka hormonların değişiminin etkili olduğu düşünülmektedir. Şiddeti kadından kadına farklılık göstermekle birlikte genelde, halsizlik, uykusuzluk, iştah artışı gibi davranışsal şikayetlerin, gerginlik, depresif duygu durum, öfke patlamaları, anksiyete gibi psikolojik şikayetlerin ve bulantı, kusma, memelerde ağrı ve hassasiyet, vücutta şişlik, gerginlik gibi fiziksel değişikliklerin yaşandığı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görsel: Pexels

PANDEMİ PMS'NİN ETKİLERİNİ ARTIRABİLİR

PANDEMİ sürecinde evlere kapanma, temiz hava, sosyal aktivite ve egzersizden uzak kalma gibi sorunlar, bu süreçte stresin artması, yaşamsal kaygıların artması, başa çıkılacak çok fazla stres faktörünün olması yaşanan premenstrüel sendromun hissedilen etkilerini artırabilir. Tedavi önerilerine uyularak bu sıkıntılı günlerde premenstrüel sendrom ile mücadele etmek yine kadınların hayat mücadelesinde kazanmak zorunda olduğu bir zafer olarak karşınızda kale gibi durmaktadır. Sağlıkla kalın...

ÖNCE BUNLARI DENEYİN...

TEDAVİSİ de her kadında şikayetlerin farklı olması gibi farklıdır. Kadınların sendrom hakkında bilgilendirilmesi, oluşum mekanizmasının açıklanması başa çıkmayı kolaylaştırır.

Genelde ilaçsız tedavi ilk seçenektir. İlaçsız tedavi arasında şunlara dikkat çekebiliriz:

- ✓Egzersiz ve beslenme değişikliği birçok kadında semptomlarda düzelmelere neden olur.
- ✓Özellikle vücutta su tutulması ile oluşan şişlik ve gerginliği tuz alımını azaltarak önlemeye çalışmak rahatlatıcı olacaktır.
- ✓Sendromun yaşandığı dönemde özellikle kafein ve alkol alımının azaltılması, çikolata ve tatlı tüketiminin azaltılması, hafif yiyeceklerin yenmesi önerilmektedir.
- ✓Egzersiz beyinde doğal olarak salınımını artırdığı bilinen endorfin salınımının premenstrüel sendromda iyileştirici etkisi kanıtlanmıştır.
- ✓Yoga, meditasyon gibi bilişsel davranışçı metodların semptomları geriletmediği bilinmektedir.

✓Uykunun düzenlenmesi, stresin azaltılması ve başa çıkma becerilerinin geliştirilmesi tedavide önemli rol oynar.

Eğer ilaçsız tedaviler için saydıklarımız yeterli gelmiyorsa, bir sonraki adım ilaçlı tedavi doktorunuza danışarak gerçekleştirilebilir. İlaçlı tedavilerde genellikle;

✓Hormon düzenlemesine etkili doğum kontrol hapları kısa süreli tedavi önerisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

✓Serotonin salgılatan antidepresan ilaçların özellikle şikayetler başlamadan hemen önce kısa süreli ve aralıklı kullanımı ya da sürekli uzun süreli kullanımı karşımıza çıkan bir diğer tedavi alternatifidir.

✓Bazı vitaminlerin (vitamin A, vitamin E, vitamin B6), kalsiyum, magnezyum ve multi vitaminlerin takviye olarak dışardan verilmesi PMS belirtilerini azaltmada fayda sağlayabilir.

✓Magnezyumun şikayetleri azalttığına dair yayınlar mevcuttur.

✓Özellikle vitamin E meme hassasiyeti şikayetinde ciddi azalma sağlar ve konunun uzmanları tarafından PMS tedavisinde kullanılması önerilmektedir.

Görüldüğü üzere şikayetleri her kadında farklı olan bu sendromun tedavisi de kadından kadına farklılık gösterir. Ancak farklılık başa çıkmayı kolaylaştırmaktadır.

Sağlık emekçileri tükendi: Sesimizi duyun!

**Sakine DOĞAN
Malatya**

SAĞLIK emekçileri olarak sorunlarımız pandemiyle birlikte iyice arttı. Tükenmişlik ve değersizlik hissi daha mutsuz çalışmamıza neden oldu. Yıllardır taleplerimize kulak tıkanırken bu süreçte de taleplerimiz duyulmadı. Pandemi ile beraber Kovid servislere için diğer servisler boşaltıldı ve birleştirildi. Bir anda bilmediğiniz bir ortamda çalışmaya başladık. Görevlendirmelerin neden yazılı değil sözlü yapıldığı, neye göre yapıldığı en çok sorulan sorular arasında.

Çalıştığım hastane yönetiminin sağlık emekçileri arasından yaptırdığı en son ankette yöneltilen "Hastane yönetimi fikrinize başvurur mu, önerilerinizi dikkate alır mı?" sorusuna eminim benim gibi çok kişi "Hayır" cevabı verdi. Acaba anket sonuçlarını değerlendirirler mi, yoksa anket sadece yapmış olmak için mi yapıldı?

Pandemi sürecinde sürekli bir yer değiştirmeye halindeyiz. Nerede bir hemşire açığı var kendimizi birden orada buluyoruz. Belirsizlik bizleri yıpratıyor. Planlamalar yapılırken görüş alışverişinde bulunmak çok mu zor? Ben kendimi değerli hissedersen

Görsel: Pixabay

yaptığım işi de daha çok severim. Şu an sevmiyorum, tabii ki seviyorum ama tükenmişlik yaşarken çalışmak çok zor.

Hemşire olarak biz herkesin işini yapabiliyoruz ama kimse bizim işimizi yapmıyor. Gece nöbet sekreterinin

işini yapıyoruz, temizlik personelinin işini yapıyoruz, bazen hasta ile ilgili sıkıntı oluyor hekimin işini yapıyoruz, üzerine bir de evrak işi, dosya işi yapıyoruz.

Pandemi başladıktan sonra servisler kapatılmış, sayıları azaltılmıştı. Şubat ayı ortasında, yatan hastası sayısında azalma sebebiyle Kovid servis sayısı azaltılınca diğer servisler tekrar açılmaya başlandı. Yani hastane normal sürecine girdi. Servisler kapatılınca orada çalışan hemşireler farklı yerlerde çalışmaya başladı. Servisler açılınca herkes eskisi gibi çalıştığı servise gitmek istiyor. Ancak çoğu arkadaşımız farklı birimlerde görevlendirildi. Hiçbir yönetici "Burada çalışmak istiyor musunuz?" diye sormadı. Ben daha önce çalışmadığım bir serviste nasıl verimli olabilirim? Sadece denetlemek için mi var yönetimler? Başarı ve verim için iş birliği önemli.

Bir de sürekli hasta ve yakınlarının sözlü şiddetine maruz kalıyoruz. Yöneticiler tarafından belirsizlik içine sürükleniyoruz. Yapacak başka bir mesleğim olsa istifa etmeyi bile düşünürüm ya da emeklilik yaşıma geldiğinde emekli olurum. Hepimiz hem psikolojik hem fiziksel hem de maddi çöküntü içindeyiz, tükendik, sesimizi duyun.

Borcu borçla kapattık, tükenen psikolojimizi ne yapacağız?

Yüksel YILDIZ
Eylem KOŞAR
Esenyalı-İstanbul

Farklı iş kollarında çalışan dört kadının anlattıkları son bir yılda kadınların hayatında yaşanan ağır değişimi çarpıcı yönleriyle ortaya koyuyor. Görüştüğümüz kadınların ev içinde yüklerinin artması, çocuklara daha fazla zaman ayırmak zorunda kalmak, uygulanan yasaklar psikolojilerini de olumsuz etkilemiş.

Kronik hastalığından kaynaklı evden çalışmak zorunda kalan Seda virüs kapma riskinden ötürü kronik hastalıklarıyla ilgili -hatta başka sağlık sorunları için de- kontrole gidememiş. Çalıştığı ofisten, arkadaşlarından uzak kalmak Seda'yı çok zorlamış: "Karantina günlerinde sevdiklerimizden, aile üyelerimizden ayrı kaldık ve hâlâ bir araya gelemiyoruz. Evden çalışmak çok daha yıpratıcı ve yorucu çünkü çocuklarımız bu düzene alışık değil, birlikte vakit geçirmek istiyorlar. Evde olduğum için beklenti ve istekleri fazla oluyor ve bu da beni zorluyor. Ayrıca çocuklar online eğitim aldıkları için özel bir ilgi ve alaka da gerekiyor. Çocuklar okula, ebeveynler işe gittiğinde hayatımızı daha verimli programlayabiliyorduk. Ayrıca sürekli evde olmak hepimizde sağlıksız beslenme ve hareketsizlik nedeniyle kilo sorununa yola açtı" diyor.

Pandeminin hem manevi hem de maddi yönden olumsuz etkilediğini söyleyen Oya, en çok sağlık açısından zorlanmış. Kronik hastalıklarından ötürü normal rutin kontrollerine gidememiş, özele gitmek zorunda kalmış. En önemlisi de kullandığı -Türkiye'de maalesef olmadığı için- sadece yurt dışından temin edebildiği ilacına bu süreçte ulaşmakta zorlanmış. Birkaç ay sonra zar zor bir şekilde getirtmiş ilacını ama bu sefer de her zaman aldığı fiyatın çok üstünde bir meblağ ödemek zorunda kalmış.

İki çocuk annesi, 52 yaşındaki Ayşe, tüm maaşının kredi kartı borçlarına gittiğini söylüyor: "6 aydır kiramı ödeyemedim. Kirayı ödesem kart borcu kalıyor. Çevremdeki arkadaşlarımdan borç alıyorum bir başka borcumu kapatmak için ama yetmiyor." Ayşe, 23 yıllık evliliği boyunca eşinden sürekli şiddet görmüş. Pandeminin başlarında eşinin geçmeyen öksürüğü koronaya yakalandığını düşünmelerine sebep olmuş ancak eşi korona değil kansermiş. Eşinin kanser olduğunu öğrendikten sonra hayatı hepten zorlaşmış: "Eşimin kanser olduğunu öğrenince çok korktum, hepimiz darmadağın olduk. Zaten çalışmıyordum. Ben 4 yıldır bir yemek şirketinde asgari ücrete çalışıyorum. Bu hastalıkla birlikte sürekli hastaneye gitmek için izin almaya başladım.

İş yerinde bu durum sıkıntı olmaya başladı."

'4 YILDIR HİÇ ZAM YAPILMAZ MI, YAPMADILAR!'

"4 yıldır bir insana hiç mi zam yapılmaz?" diye soruyor ve kendi cevaplıyor: "Yapmıyorlar. Her zam istediğimde de 'İşine gelirse' deyip kapıyı gösteriyorlardı. Ben de mecburdum çalışmaya, evde hasta bir adam var, üniversitede okuyan bir çocuk ve 7 yaşında küçük oğlum vardı. İşten çıksam tamamen açlığa mahkum olacaktık. Hoş şimdi de aldığım maaş hiçbir şeye yetmiyor." Eşinin bazı ilaçlarını devlet karşılamıyormuş onların masrafları da eklenince Ayşe'nin çaresizliği daha da artmış.

İşyerinde eşinin tedavisi için izin aldığı süreçlerde mobbinge uğramış hatta tazminatsız işten çıkarmak bile istemişler. Ayşe, "Hakkımı sonuna kadar almadan da gitmem. Tek başıma da olsam direnmeye devam edeceğim" diyor.

"Oğlum bu süreçte derslerine giremedi, zaten evde internet yok, tablet bozuk, bütün derslerde başarısız oldu. Küçük oğlum daha kötü bir durumda. Ben ya işteyim ya da evde hasta bakıyorum. Pandemi olmasa oğlum okulunda olurdu küçük oğlum okula giderdi ama şimdi hem çocuklarım hem ben tükeniyoruz" diyor ve dayanışmayla ayakta kaldığını ve bu süreci atlatacağını belirtiyor.

Görsel: Maria Shukshina/Icons8

DAYANIŞMAYLA AYAKTA KALDIM

HEVİN, 23 yaşında, iki çocuk annesi genç bir kadın. Eşi bu süreçte çok iş değişikliği yapmak zorunda kalmış. Eşinin sürekli iş değiştirmesiyle birlikte hayatları daha zor bir hal almış: "Kaynanamın desteği olmasa ne faturaları ödeyebilirdik ne de karnımızı doyurabilirdik. Doğumdan yedi ay sonra pandemi başladı. İşsiz olduğumuz için biriken faturalar, çocuğa alacağımız bebek bezi ve her şey çok pahalıydı. Pandemiden korunmak için maske almak bile sıkıntılıydı. Bazı günler eşim iş görüşmelerine gitmek için yol parası dahi bulamıyordu, ancak karnımızı doyurabiliyorduk. Çocuğum küçük olduğu için ben de çalışmıyordum. Kaynanam çocuğuma bakmayı kabul edince ben de perakende satış yapan bir market zincirinde çalışmaya başladım. İşten atılmaktan korktuğum için dört ay boyunca hamileliğimi gizlemek zorunda kaldım. İşe girdikten 5 ay sonra hamile olduğumu söyledim. Tahliller için izin alıp doktora gitmem gerekiyordu. Belki tahliller olmasa gizleyebilecektim. İş yerindekiler öğrendiğinde hayatımda değişen hiçbir şey olmadı. Ben yine sabah sekizde iş başı yaptım akşam bazen ona kadar markette çalışmaya devam ettim. Hamileliğimden ötürü iş yerinde hiçbir ayrıcalık yaşamadım reyonlara malzeme dizmekten, kasa taşımaya, marketin temizliğine kadar 12 saatten fazla ayakta çalışıyordum ve hiçbir hak talebinde de bulunamadım."

Markette çalıştığı dönemlerde markette bozulan ya da artık olan gıdaları eve götürüp meyve sebze ihtiyaçlarını karşıladığını anlatıyor. Doğumdan sonra çalışmadığını, çocuklarından birini bakıcıya diğerini kreşe verirse alacağı asgari ücretin hepsinin oraya gideceğini söylüyor ve Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğindeki dayanışmadan aldığı güçten bahsediyor: "Şimdilik doğum paramla, kaynanamın ve Kadın Dayanışma Derneğinin desteğiyle yaşamaya çalışıyorum. Derneğe ulaşan kuru gıda yardımlarından ve çocuk kıyafetlerinden alıyorum. Bu süreçte bana destek oldular, çocuklarım büyüyünce ben de dernekle dayanışma içinde olacağım. Dernek beni değiştirecek buna inanıyorum."

Dernek beni değiştirecek buna inanıyorum."

Örnek alınacak bir yaşam, hâlâ güncel bir anlatı

Berfin GÜNDÜZ
Diyarbakır

NEFES almak adına Diyarbakır'da Ekmek ve Gül okurları olarak oluşturduğumuz grubumuzda her ay bir kitap belirleyip beraber okuma ve tartışma kararı aldık. Bu ay belirlediğimiz kitap Adelheid Popp'un "Bir Kadın İşçinin Gençliği" oldu. Popp'un anılarını yazdığı kitap sadece işçi kadınlar için değil, öğrenci, emekli, kamu emekçisi kadınlar, ev kadınları ve erkek işçiler için de yol gösterici nitelikte.

Yazarımızın hayatı, çoğu yönüyle örnek teşkil ediyor. Ayyaş bir baba ve gerici düşüncelerle yetişmiş anneyle aynı evi paylaşan, herhangi bir iş güvencesi olmadan, karın tokluğuna denk düşük ücretlerle çalışan küçük işçi kız olarak tanımaya başlıyoruz yazarımızı. Pek çok iş değiştirmiş, çoğu kez iş aramak zorunda kalmış, çalıştığı yerlerde ücreti kesilmiş, kaldıramayacağı işlerde çalıştırılmış ve hatta tacize uğramış... Büyük bir fabrikada işe başlar. Bu büyük fabrikada çalışması büyük değişimlere yol açar. Gazete okumaya başlar ve öğrendiklerini işçi arkadaşlarına aktarmak ister. Çekingen olan Popp bu istekle birlikte çekingenliğini bir kenara bırakır. Tıpkı kendisi gibi ölümüne ekmeğini kazanmak için çalışan ve ezilen emekçi kadınlara umut vermek amacıyla bu kitabı yazar.

ANLATILAN HEPİMİZİN ÖYKÜSÜ

Popp'un yazdıkları, 100 yıldan fazla bir zaman geçmiş olmasına rağmen hâlâ güncelliğini koruyor. Bunun sebebi ise günümüzde aynı sorunlarla karşı karşıya kalanların şüphesiz işçi sınıfı olması. Bir asır kadar önce yaşanan olaylar artık hepimizin öyküsü haline gelmiş. İnsanları mücadele saflarına kazanmak ve her adımda daha çok işçi ile birleşebilmek için Popp, nasıl yaşamamız ve savaşmamız gerektiğini gösteren bir örnek.

Yemek pişirmenin, ev süpürmenin yahut ütü yapmanın bir cinsiyete özgü işler değil temel bir yaşam becerisi olduğu hâlâ anlaşılmış değil. Kimi kadınlar ev işi yapmamarak aslında yaptıkları işin ne kadar önemli olduğunu ailesine anlatırken ne yazık ki her kadın bu tür eylemleri gerçekleştiremiyor. Ev işleri yapmadığı için şiddet gören kadınlar oluyor.

Anılarını kaleme alışının sebebinin daha fazla kadını sosyalist mücadeleye katmak olduğunu söylüyor Popp: "Nasıl sosyalist olduğumu yazma gereksinimi duymam. Yalnız ve yalnızca yürekleri mücadele etme isteği ile çarpan ancak başarabilecekleri inancını taşımadıkları için her seferinde geri çekilen sayısız işçiye cesaret aşılamak istediğim içindir. Sosyalizm beni nasıl değiştirip güçlendirdiyse aynı etkiyi başkaları üzerinde de yapacaktır."

Adelheid Popp'un yaşadıkları hepimizin hayatına yön verecek şekildedir. Susmak zorunda kalmış yüz binlerce kadının artık susmasının son bulması gerekir ve bunun yolu da kitapta sıkça değinilen örgütlü mücadeleden geçmektedir.

Bilinen ilk mısraların sahibi:

'Ben Enhedunna. Vardım. Buradaydım.'

Filiz GÜR

Sevgili hazirun,
Son dönemde gerçeklik öyle bastı ki üzerimize, çoğumuz kurgu gerçeklik limanına demirledi ruhsallığının gemisini. Gerçek "gemiciklerimiz" olsa tropikal bir limana limanlardık herhâlde. Ben de şiire merak saldım. Evet herkes gibi lise çağlarında hem okumuşluğum hem de yazma denemelerinde bulunmuşluğum var ama ona şiirle ilgilenmek diyemeyiz. Şimdiki durumda da daha ziyade şiir benimle "ilgilendi" zaten. İyi geldi imge sandalıyla gerçeklik denizinde yüzmek. Lirik, duygu seli dizelerden ziyade yasın, ölümün, umudun, tutunma halinin, tutunamama halinin, düşmenin ve kalkmanın, erotik arayışın, sakinliğin, bitki iyiliğinin, şefkatin, zayıflığın o ince zarının, melankolinin, insanlık tarihinin kalp dolduran nahiflikteki anlatımları bir kaşık şuruba yüklediğim anlam ölçüsünde anlamlı ve iyileştirici geldi. Bu şiirsel limanda şiirin ne olduğu, hangi ihtiyaçla yazıldığı üzerine düşünürken ilginç şeylerle de karşılaştım. Kim denemişti merdanesiyle hayal açmayı gerçeğin sofrasında? Adı geçmiş miydi tarihe?

Benim için şaşırtıcı olmaktan ziyade içimi heycanla dolduran bir ilk isimle karşılaştım: Adı Enhedunna. Dünyada bilinen ve bulunan ilk mısraların bir kadın tarafından yazılmış olması, öncekinde hangi sözlü aktarımlar olursa olsun kalp titreten bir bilgi. Ben derslerde babasından bahsedip duruyormuşum da egemenlik yarışından mütevellit müfredatın hoyrat anlatımının satır aralarına girmemiş, bakmamışım. Akad kralı Sargon'un kızı olan Enhedunna babası tarafından Sümerlerin Ur şehrinde bir tapınakta başrahibe olarak görevlendirilmiş. Yazdığı mısralarda daha ziyade kadınları koruyup kollayan bir Sümer aşk tanrıçası olan İnanna'ya sesleniyor. İnanna zamanla olmuş İhtar, Adonis, Venüs... Hikâye hep yerle gök arasında bir aşk hikâyesi. Milattan binlerce yıl önce neredeyse kesme taş hükmünde sözcüklerle yazdığı şiirleri okuyunca zaman mekân algım değişiyor:

*"Hayatım alevler içinde.
O beni dağlardaki böğürtlen dikenlerinde
mecbur etti yürümeye.*

*Sıyrdı başımdan,
bir baş rahibeye yaraşan tacı.
Bir hançer ve bir kılıç verdi elime,
ve dedi;
'senin için yapıldı bunların ikisi de,
çevir onları hemen kendi öz bedenine'*

Enhedunna'nın hikayesini okurken başka bir kadınlık hikayesi de acıyla yükseldi mısralarından. Bir erkeğin tacizine uğramış kralın kızı. Muhtemelen acısını sağaltmak, tacizcisini lanetlemek ve yalnızca kadın olduğu için uğradığı bu tecavüzün yarattığı duygulardan arınmak için de çılgık çılgına yazıyor yaşadıklarını. Ur şehrini yağmalayan bir komutan olan Lugalan'ı lanetliyor yaptıkları için Enhedunna ve tarihe belki de ilk "ifşa" ilk "itiraf" olan şunları kaydediyor:

*Ben Enheduanna, sana bir dua edeceğim.
Sana kutsal İnanna,
Gözyaşlarım özgürce dökülüp mey olsun!
Bırak ona "Selam" edeyim!
Aşimbabbar için kaygılanma.
Lugalan kutsal An'ın arındırmalarını ve her şeyi-
ni değiştirdi,
Eanna tapınağından An'ı çekip çıkardı.
Huşu göstermedi An-lugal'a
Cazibeleri karşı konulmaz, güzelliği sonsuz tapına-
ğı,*

*Harabe bir tapınağa dönüştürdü.
Bir eşmiş gibi önümden girerken,
Gerçekten hasetle bana (baldızına) yanaştı.
Ah hiddetli vahşi ilahi inegim, def et bu adamı,
zapt et bu adamı!*

*İlahi dayanağın mabedinde, ben şimdi neyim ki?
Enhedunna, neredeyse nesneleşen bedeniyle
soruyor: Ben şimdi neyim ki?*

Aşk tanrıçasının da yapacağı bir şey yok bu durumda. Enhedunna'nın bedeni tapınıldıktan sonra yenilen hamurdan put gibi. İbadeti de tapınağı da anlamsızlaştıran bir varoluş halinde. O da sesini kazıyor tarihe: Ben Enhedunna. Vardım. Buradaydım.

Kadının soyadı yok!

Av. Gülşah KAYA
Demokrasi İçin Hukukçular

Evlendir ve boşanırken, kadınların hayatlarının arka planında değişen çok fazla şey oluyor. Elektronik bir sistem üzerinde, nüfusa kayıtlı olduğu şehir bir anda belki de daha önce hiç görmediği, bilmediği, sevmediği bir yere kayıveriyor. Bir anda kendi ailesi dışında bir ailenin nüfusuna geçiveriyor. Doğduğundan beri kendini tanımladığı, diplomasında, vergi levhasında ya da yalnızca nüfus cüzdanında yazan isim değişiveriyor. Biriyle evlenmek istediği için attığı bir imza neticesinde bu “birden oluveren” şeylerin hiçbirini için dönüp de kadınlara bir şey soran oluvermiyor. Sene oldu 2021, biz hâlâ kadının kendi soyadını kullanma mevzusundan dem vuyuyoruz.

Kadınların evlendikten sonra yalnızca kendi soyadlarını kullanmasının bir “hak” olarak yargı nezdinde tescillenmesinin üzerinden epey zaman geçti aslında. Fakat ne uygulamada ne de yasalarda bunun bir hak olduğuna rastlıyoruz. Devletin bunu bir ödev olarak aldığını söylemek de mümkün değil. Gündemimizde çok da sıcak yer tutan bir mesele olmaktan çıktığı da doğru. Zira gündemimiz cinayetlerle dolup taşınca, temel gayemiz canımızı kurtarmaya odaklanmak oluyor.

Yıllardır kadın hareketi ülkenin her yerinde çeşitli şekillerde bangır bangır her gün en az 3 kadının öldürüldüğü-

nü haykırıyor, çözüm istiyor. Gelin görün ki çözüm bir yana, çözümsüzlük dayatılıyor. Bu organize ve politik çabada ne yazık ki yeni cinayetlerin müşterek faili oluyor. Cinayetten “biraz daha hafif” olan gündem maddesi ise yılların mücadelesiyle kazanılmış sosyal ve medeni haklarının tırpanlanması olarak karşımıza çıkıyor. Koruma kararlarını uygulatma, nafakayı koruma, nikahı müftüye kıydırmama gibi var olanı koruma çabamızdan; fazlasını, hak ettiğimizi isteme eşliğini tam olarak atlayamıyoruz. Kadınların evlendikten sonra kendi soyadlarını kullanmaları mevzuu ise bunlardan yalnızca bir tanesi.

ANAYASA MAHKEMESİ AİHM İHLALİNE DİRENEMEDİ

Kadınlar hâlâ, evlendikten sonra, evlenmeden önceki soyadlarını tek başına kullanamıyor. Oysa ki ta 2004 senesinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) Türkiye aleyhine verdiği Ünal kararında, kadın ile erkek arasında farklı muamelenin ancak haklı ve geçerli bir neden olması halinde olabileceğini vurgulayarak, kadının soyadını kullanamamasının bir ayrımcılık olduğu sonucuna varmıştı. Üs-

telik AİHM, 2001 senesinde yürürlüğe giren ve “kadın erkek eşitliği” için dönüm noktası olduğu iddia edilen yeni Medeni Kanun’a ve amacına da atıflar yapmıştı. Peşi sıra AİHM, Türkiye’den gelen diğer başvuruları da aynı kararla sonuçlandırdı.

Fakat bu karardan sonra, norm denetimi için yasa maddesi Anayasa Mahkemesi (AYM) önüne gidince, AYM eşitsiz yasa maddesini Anayasa’ya aykırı olmadığı görüşüyle normun iptali talebini reddetti. Oysa ki Türkiye’nin 1985 yılında imzaladığı Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi’nde (CEDAW) “aile adının” eşit haklar temelinde belirlenmesi gerektiği çoktan söylenmişti. Fakat Yasa maddesinin değişimini reddeden AYM, bireysel başvuru yolunun açılmasıyla aynı görüşte ısrar edemedi. 2013 senesinde önüne gelen bir dosyada, kadının evlendikten sonra kendi soyadını kullanmasını “kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme” hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirterek, bu hakkın tanınmamasını bir ihlal olarak nitelendirdi. Hemen akabinde Yargıtay da bu kararlara atıfla “hiçbir geçerli gerekçe göstermeksizin” kadınların bu hakkını kullanması gerektiğine 2015 senesinde nihayet karar verebildi.

SÖZDE KALAN HAKLAR

Hatırlayın, Yargıtay’ın bu kararı basında “tarihi” sıfatıyla duyurulmuştu. Gerçekten de kadınların soyadını kul-

lanma hakkına ilişkin önemli olan o karar, tarihte kaldı. Kararlardan sonra ne gerekli yasa değişikliği yapıldı ne de uygulamada bir değişikliğe gidildi. Medeni Kanun’daki ilgili yasa maddesi hâlâ kadının “kocasının soyadını kullanmak zorunda” olduğu yönünde. Evlenen kadınların yalnızca “kocasının soyadının önünde” kendi soyadını kullanabileceği eklendi. Uygulama ise kadının medeni ve sosyal haklarının hâlâ erkeğe tabi olduğunun itirafından başka bir şey değil.

Bugün evlenmek üzere başvuru yaptığınızda size verilen formu doldururken yalnızca bu iki seçeneğe mahkûm bırakılıyorsunuz. Yani, yalnızca kendi soyadını kullanma bir seçenek olarak dahi sunulmuyor. Akabinde, asliye hukuk mahkemesinde “Yalnızca kendi soyadını kullanmak istiyorum” davası açmanız gerekiyor ki bu dahi tek başına bir hak ihlali. Bu dava da öyle “üfürükten” görülmüyor. Davaya karşı taraf olarak nüfus müdürlüğü ve eşinizi birlikte yazmanız gerekiyor. Bununla da bitmiyor, karar vermek için eşin onayını da istiyor mahkeme! Erkek eş, eşinin yalnızca kendi soyadını kullanmasını “kabul ettiğini” (aslında izin verdiğini) mahkemede söylemeli ki hakkınızı kullanabilesiniz! Bitti mi? Hayır! Diğer davalı olan nüfus müdürlüğü mahkemenin verdiği karara hemen itiraz ediyor! Yani kadının hak kullanım talebinin karşısına devleti temsilen nüfus müdürlüğünü, erkeği temsilen kocayı yerleştiriyor; onların onayını arıyor.

Bütün bunlar birlikte değerlendirildiğinde, soyadının kadınlar için bir hak olarak kabul edildiğini söylemek mümkün mü? Peki kullandırılmayan bir hakkın kazanılmış olduğunu söyleyebilir miyiz? Tıpkı diğer pek çok insan hakkı ya da Anayasal hak olarak tanımlanan ve kağıt üzerinde kalan cafcacılı sözler gibi... AİHM’in verdiği kararları işine gelmedikçe tanımamakta ısrar eden hükümetin, kadının isim hakkını bunca yıldır görmezden gelmesi, uygulamalarıyla aslında bu hakkı hiç tanımadığının göstergesi.

Sadece yaşamak değil; insanca, adımızla, varlığımızla, her alanda eşit haklarımızla, olanaklarımızla yaşamak hakkımız. Var olanı korumanın yanında; alabildiğimizden daha da fazlasını, en ilerisini, kendimizi var etmenin bütün koşullarını talep etmek ve söke söke almak da görevimiz.

‘Çocuklarım ayakta kalma çabamı örnek alsın istiyorum’

Eda TÜREOĞLU
Ece ALAN
Avcılar-İstanbul

Nihal anne ve babasının ayrılığı sonrası annesi ile hayata tutunmaya çalışan, geçimini yalnızca annesinin bulaşıkçılık yaparak kazandığı para ile sağlayan, 11 yaşındayken küçük kardeşine bakmakla ağır sorumluluklar yüklenen bir çocukluk geçirmiş. “Güçlü bir kadının kızıyım, mücadeleye onunla başladım” diye anlatıyor o zamanlarını. Eğitimi de gerek maddi koşullar gerek üstlendiği sorumluluklar sebebiyle yarım kalmış.

Henüz 17 yaşındayken evlenmeye karar veren Nihal, 18 ve 19 yaşında anne olmuş. Eşinin işi sebebiyle başka bir şehirde yaşamış ve oldukça zor günler geçirmiş. Tam da bu dönemlerde bir kadınla tanışmış Nihal. “Bir gün komşum eşiyile yaşadıkları sorunları anlatıyordu. Eşi onu fiziksel olarak beğenmiyor ve aldatmakla tehdit ediyordu. Fakat kadın hayatı boyunca engellendiği için kocasını dayanak olarak görüp kendi ayakları üzerinde durmak yerine kendini bu hakaretlere mecbur hissediyordu. Bir anlık empati ile asla böyle bir mecburiyette kalmamam gerektiğini düşündüm ve o gün lise okumak için açık öğretime kayıt yaptırmaya karar verdim. İlk başta eşim istemedi, ben direttim. Lise okurken bir taraftan çocuklarımla ilgileniyor, aynı zamanda estetsiyenlik kursuna gidiyordum. Okulum bitti ve çalışmaya başladım. Üniversite okumaya karar vermiştim ve hazırlık için bir dershaneye kaydoldum. İlk zamanlarımızda boyunca eğmeyi sevgi zanneden eşim, ona göre kararlı bana göre olması gereken tavrımı görünce destek olmaya başladı. Annemin yaptığı gibi kendimi bir erkeğin kafa karışıklığına bırakmak istemiyordum. Kayıinvalidem gibi kendimi bir erkeğin hakaretlerine maruz bırakmak istemiyordum. Çocuklarım benim ayakta kalma çabamı örnek alsınlar istiyorum” diyor.

Tüm bu sorumluluklar yormadı mı diye sorduğumuzda ise Nihal, “Kayıinvalidem ve görümcem olmasaydı 2 çocuk ile zorlanabilirdim ama onlar iyi ki var. Kadın dayanışmamızı biz aile içinde başlattık” diye yanıtıyor.

Uçak bakım ve onarım bölümünü okumak isteyen Nihal en çok da mühendisliğin erkeklere has bir meslek olmadığını göstermek için çabaladığını söylüyor.

Nihal’in kadınlara bir mesajı da var: “Bugün yarım kaldığımı düşündüğünüz, ertelediğiniz ne varsa koşullarınız ne olursa olsun peşinden gidin. Kadın dayanışmasının verdiği güçle tüm engelleri aşacaksınız.”

Sorunlarımızı çözmek için ‘bir’ değil, ‘birlik’ olmalıyız

Merhaba Ekmek ve Gül okurları, Ben 28 yaşında Esenyurt’ta çalışan bir kadını. Bizim iş yeri yerli üretim yapan bir yer. Pandemi olmasına rağmen yerli üretim yaptığımız için şirketin geliri arttı ama bizim kazançlarda hiçbir şey değişmedi. Pandemiye bahane ettiler, çok az bir zam yaptılar. Zaten kadınlar olarak daha az iş yaptığımızı düşündükleri için maaşlar konusunda hep bir baskı var. Yapılan az zammı birkaç arkadaşımız görüşmeye gitti yönetimle, hemen “Tazminatlarınızı verir işten çıkarırım, bu süreçte iş de bulmazsınız” gibi tehditlerle karşılaştılar. İş yerimiz küçük bir yer ancak böyle zamanlarda insan düşünüyor, sendikali olsak en azından maaşlar konusunda daha fazla direnebilirdik diye.

Önlemlere gelecek olursam; pek bir önlem alındığı söylenemez. Sadece bir kez ilaçlama yapıldı, hatta iş yerine maske alınacağı zaman bile bize “Bir maskenizi de kendiniz alamıyor musunuz?” gibi şeyler söylendi. Pandemi başladığından beri çalışma saatlerimizde bir değişiklik olmadı. Ama çay saatimiz bile yok, dinlenmek için vaktimiz yok. Yemek yiyip

hemen tekrar işimizin başına dönüyoruz. Hatta işimiz olduğu zamanda bir şeyler yiyecek olursak hemen laf ediyorlar. Normalde yemek molalarında yaptığımız kısa sohbetler yerini “Merhaba, nasılsın”a bıraktı. Baktığımızda mesai saatimiz hâlâ aynı ama iş yükümüz çok arttı. Pandemi nedeniyle rahatsızlanan arkadaşlarımızın işlerini bizler yapmak durumunda kaldık ve işler yetişmeyince de bir sürü laf yedik. Böyle şeyler yaşayınca insan işten çıkmayı bile düşünüyor, hatta ben hâlâ düşünüyorum.

Pandemiyle birlikte her şey çok fazla zamlandı ama maaşlar aynı kaldı. Evi idare etmek için ekstra bir önlem almadık ama boğazımızdan kısıttık, daha ne olsun. Pandemi biz yaratmadık, bu önlemsizliklerin de zamların da yaşadıklarımızın da sorumlusu biz

değiliz. Önce hükümet, sonra da patron sorumlu! Herkes istiyor ki hep kendine olsun. Herkes bireysel düşünüyor. Ama aslında bireysel olarak düşünmeyip benim de maaşım eşit olsun, bir olalım, gidip konuşalım desek daha etkili olur. Sorunlarımız çözüme kavuşsun istiyorsak bireysel düşünmemeliyiz, birlik olmalıyız.

Bir kadın işçi
Esenyurt/İSTANBUL

Herkes kendisine benzeyenin gemisinde...

Esenyurt’tan, metal parça üreten bir fabrikadan yazıyorum size. Aslında size ilk kez yazıyorum. Son zamanlarda hepimiz gördük ki birbirimize daha çok ihtiyacımız var. Biz pandemi boyunca çalıştık, hâlâ da çalışıyoruz. Mesai saatlerimizde hiçbir değişiklik olmadı. Ama bir süre Kısa Çalışma Ödeneği’ne gönderildik biz de. Ama pandemi başladıktan sonra işyerine yeni elemanlar da alındı.

Biz yorulduk, ucu ucuna denk getirdik her şeyi, yeri geldi yetti, yeri geldi yetmedi ama değişmeyen tek şey aynı yoğunlukla aynı tempoyla çalışmak oldu. Bizim iş yerindeki sorun şu; herkes ay sonu maaşını alıyor, başka hiçbir şeye karışmıyor. Ama öyle olmaması lazım. Ben hak ettiğim maaşı aldığımı düşünmüyorum misal. Bence hiç kimse almıyor. Bir sürü şeyle baş etmeye çalışıyoruz. Sağcı, solcu, Kürt, Türk, Alevi, Sünni denmeden birbirimize kenetlenmemiz lazım. Çünkü biz işçiler olarak hepimiz aynı gemideyiz, bizim yaşadıklarımızın sorumlusu hükümetle patronlar da kendi gemilerindeler.

Bir metal işçisi
Esenyurt/İSTANBUL

Kafamızı biraz kaldırıncı 'İstifa edin' diyorlar

Merhaba sevgili Ekmek ve Gül okurları, Ben 46 yaşında gıda işçisiyim. Uzun yıllardır emek verdiğim bir fabrika burası. Belki de evimden çok zaman geçirmişliğim vardır. Ama son süreçte, şu pandemi çıktığından beri ne tadımız kaldı ne tuzumuz. Pandemi geldikten sonra ilk önce bizi zorla ücretsiz izne gönderdiler, üstelik sadece devletin ödediğini alabildik. Sonra iş başı yaptık, eski maaş stilimize geri döndük ama ilk yaptıkları şey çalışma saatimizi artırmak oldu. Hafta içi çoğunlukla 12 saat, hafta sonu da mesailere kalmaya başladığımız bir dönem başladı bizim için. Hepimizi zorlar oldu çünkü daha az personelle daha çok iş yaptırmaya başladılar. Tabii biz böyle harıl harıl çalışırken ilk başlarda fabrika zarar mı ediyor acaba dedik, kaygılandık ama sonradan yine eskisi gibi kazanmaya devam etti. Pandemi sonrası iş yerinde bazı şeyler değişti, özellikle maaşlar konusunda baskılar artmaya başladı. Markete, pazara çıkıyoruz her şey cep yakıyor, bunun faturası var, kirası var... Her şey zamlandı, şimdi bir nebze daha iyi ama ücretsiz izin döneminde geçinmekte o kadar zorlandık ki. Böyle olunca geçinemiyoruz, birazcık kafamızı kaldırıncı da hemen "İstifa edin" tehditleri havalarda uçuşuyor.

İKİ SORUMLU VAR: DEVLET VE PATRON

Mesaiye kaldığım zamanlar artık o kadar yoruluyorum ki bazen işi bıraksam mı diye düşünüyorum. Ama her şeye rağmen hepimizin bir arada olması, haksızlıklara boyun eğmemesi en önemlisi. Bu yaşadıklarımızın sorumlusu biz miyiz? İki tane sorumlu var, biri devlet diğeri de patron. Bunların üstesinden gelecek tek şey ise biziz, birliğimiz. Mücadele hayatın her yerinde var, her anında var. Bu vesileyle de hayatı boyunca mücadele etmiş bütün kız kardeşlerimin Emekçi Kadınlar Günü'nü kutluyorum.

*Bir gıda işçisi
Esenyurt/İSTANBUL*

Görsel: Freepik

'İşten atmak yasak' yalan, Kod 29 gerçek!

Ben Dudullu Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan Aslı Börek fabrikasında 5 yıldan bu yana asgari ücretle çalışan bir işçiyim. Salgından önce çok yoğun çalışıyorduk. Salgın yayılınca da aynı tempoda çalıştık. İşler biraz azalınca yani gelen taleplerde biraz düşüş olunca iş daraltmasına gidildi. Vardiya çıkış ve girişlerin saatleri de değişti. Aslı Börek'e rakip olarak piyasaya çıkan firmalar olunca ister istemez bu alanda bir iş hacmi daralması oldu. Salgından kaynaklı işlerde bir daralma olunca ilk iş, kadın işçileri işten atmak oldu. "İşten atılma yasaktır" lafı koca bir yalan. Onlarca kadın işçi arkadaşımız işten atıldı, ücretsiz izne gönderildi. Ayda bin 170 liraya mahkum edildik.

İş yerinde en ağır yükü biz kadın işçiler çekiyoruz. Mobbinge uğramak, erkek işçilerin bakışları arasında çalışmanın çok zorlukları var. Ustabası, bölüm şefi ve idari müdürlerin sık sık azarlamaları, kırıcı hakaretleri bizi canımızdan bezdirmiş durumda.

Örgütlenmek için bir araya gelmek, sendikadan bahsetmek işten atılmak anlamına geliyor. Fazla mesaiyi kaldırıp, mesai saatlerini uzatarak, vardiya çıkışlarını uzatarak fazladan bizi irademiz dışında çalıştırıyorlar. İtiraz ettiğimizde, ek zam istediği-

mizde, "Geçinemiyoruz" dediğimizde bize kapıyı gösteriyorlar. Kod29 diye bir uygulamayla işten atılan her işçi yalan ve iftiraya uğrayarak tazminatsız işten atılabilir. Bu biz kadın işçiler başta olmak üzere fabrikada çalışan tüm işçi arkadaşlarımız için bir tehdit unsuru.

Başka kadın işçi arkadaşlarım da ben de eşlerimizden şiddet gördük. Bunları hep gizledik. Şiddet görmeyeceğimizi bilsek, şiddet uygulayanlar ağır ceza alsın konuşuruz, susmayız. Gözleri moraran, kolu çıkan kadın işçi arkadaşımız oldu, mecburen işe geldi gitti. Çünkü üç çocuğu vardı, eşi işten atılmıştı, 20 bin lira kredi borçları vardı.

Aldığımız ücret ne ev kiramıza ne de faturalarımıza yetmiyor. Kreşten yararlanamıyoruz. OS-B'nin kreş ücreti neredeyse aldığımız ücret kadar.

Salgın hastalığa yakalanan arkadaşlarımızın hayatı ölümle yaşam arasında gitti geldi. "10 gün karantinada kal, sonra gel devam et." Halbuki hastalığın etkileri aylarca devam ediyor. Ben oldum, hâlâ kas ağrılarım sürüyor.

Biz Kod-29'a da düşük ücretle çalışmaya da karşıyız. Haklarımız için birlik olmaktan başka yolumuz yok. Bunu zorlayacağız. Kadın işçiler olarak bunu başaracağımıza inanıyorum.

*Aslı Börek'te çalışan bir kadın işçi
İSTANBUL*

Ağlayarak işe geliyoruz suratı asık eve gidiyoruz

Patronlara salgın hastalık hak getire. Olan en başta biz işçilere oluyor. Özellikle 1 ve 5 yaşında çocuğunu bırakıp çalışmaya gelen ben gibi kız kardeşlerimin işi daha da zor. Son bir yılda da Beybi Plastik veya eldivene girip çıkan, işi bırakıp giden yüzlerce kadın işçi kardeşimiz oldu desem abartı olmaz.

Şikayetlerimizi dinleyen, itirazımızı ciddiye alan yok. Hep "İşsiz kalırsınız" tehdidi ile karşı karşıya geldik: "Bak işiniz var, bunu kaybetmeyin, her gün iş başvurusu için fabrika kapısına gelen onlarca insan var." Kadın işçiler köle gibi görülüyor. Hatta bize öyle telkinlerde bulunuyorlar ki oturup eşlerimize hiçbir şey anlatmayalım diye.

Aldığımız ücret asgari ücret, en fazla mesailerle 3 bin veya 3 bin 200 lira alırsın. Bu ücret hiçbir derdimize derman olmuyor. Ay sonu gelmeden para ortadan yok oluyor. Çocuklarımızdan ayrı kalıyoruz. Sosyal ilişki diye bir şey kalmıyor. Antidepresan kullanan arkadaşımız çok fazla. Borç harç içinde yaşıyor işçiler. Deliksiz uyku uyumak bizim için hayal oldu. Evde yemek yap, çamaşır, bulaşık, çocuk bakımı derken kendimizi işte buluyoruz.

Eskiden ikramiye, bayram parası gibi şeyler olurdu. Şimdi tüm OSB'deki patronlar salgın hastalığı fırsat bilip, bize hastalığı gösterip bizi sıtmaya razı ediyorlar. İşçi de bilinçsizce "Servisimiz var, yemek var, işim var, buna şükür" deyip sessiz kalıyor. Bu durum patrona yaramaktan başka kimseye yaramıyor. Şükretmek bir kural olmuş organize.

Beybi işçisi sendika üyesi olmuş, bunu denemiş bir

işçi ama hep arkadan hançerlendiği için sendikalara güven kalmamış. O yüzden patron ve idari müdürleri bunu çok iyi kullanıyorlar. Beybi'de patronun en büyük korkusu sendika korkusu. Her bölüme, her işçi grubuna özel olarak haberciler yerleştirilmiş durumda. Şimdi güvenlik soruşturması ve polise sormadan kimseyi hemen işe almıyorlar.

Son günlerde bizi Kod 29 korkusu kapladı. Çünkü müdür ve idari amirler en ufak bir karşı çıkışta seni hemen tazminatsız işten atabilir. İşsizlik çığ gibi. Patronlar bu durumu bir avantaja çeviriyor.

Ağlayarak işe geliyoruz, suratı asık eve gidiyoruz. Evde de huzur yok. Eşiniz işsizse, borcunuz varsa vah halinize. İşçi evlerinde araştırılın kadına yönelik şiddet bayağı fazlalaşmıştır. Ben bir yılda iki kez dayak yedim, kayınbabamın saldırısına uğradım.

Kadın işçiler dünyanın yükünü çekiyor. Beybi'ye mutlaka sendikayı sokacağız. Ancak insanlık dışı uygulamaları bu yolla durdurabiliriz. Beybi patronu trilyonlarca, milyarlarca dolarları sırtımızdan kazanıyor, biz ise yoksullaşıyoruz. Aldığımız ücret, kira ve doğal gaz faturasına yetmiyor. Ek zam elzem haline geldi. Fakat bunu hangi işçi arkadaşımız dillendirse kapıya koydular. Şimdi Kod 29'la bunu kural haline getirebilirler. Kuşatılmış durumdayız. Ya akrep gibi kendimizi sokup öleceğiz ya da örgütlenip ayağa kalkıp, insani koşullara kavuşacağız.

*Beybi Eldiven'den bir kadın işçi
İSTANBUL*

ÇEKİŞEN, DİDİŞEN, SARAN, TAMAMLAYAN BİR ARKADAŞLIK:

NAPOLİ ROMANLARI'NDA KADINLAR ARASI DOSTLUĞA DAİR

Gülşah İMREK

“Ben Elena Greco, odacının kızı on dokuz yaşında kendimi mahalleden dışarıya atmak, Napoli’den ayrılmak üzereyim. Tek başıma.”

Tek başına bir yere gitme isteği çok tanıdık gelir her zaman. Peki genç bir kadına yaşadığı yerden kurtulma isteğini yaşatan ne olabilir?

Kendini dışarıya atmak, gerçekten kurtulmaya çalıştıklarımızı ortadan kaldırır mı? Napoli’nin yoksul bir kenar mahallesinde on dokuz yaşına kadar süren yaşamını bir “kız kardeşlik” öyküsü ile anlamlandıran Lenu’nun hikayesini anlatıyor İtalyan yazar Elena Ferrante’nin Napoli Romanları serisi. Napoli’nin tarihi dokusu ve turistik mekanlarının ardında görünmeyen ama bizlere çok tanıdık yaşamları anlatıyor.

Elena Greco (Lenu) odacılık yapan bir ailenin, Rafaella Cerullo (Lila) ise kunduracı bir ailenin kızı. Lenu’nun anlatısı ile hayat bulan hikâyede iki kadının yılları aşan çekişmeli, dayanışmalı dostluğunu kıskançlıkları ve sırları ile birlikte okuyorsunuz. Mükemmel diye tarif edilenin, hayatın içerisinde nasıl da eriyip gittiğini gözler önüne seriyor Ferrante.

Herkesin bir çeşit zanaat ile hayatını kazandığı, genç kızlar için güvenli bir hayat ortamının aile çatısı dışında hayal edilemediği, genç erkekler için ise iyi para kazanmadan kurtulamayacakları bir bataklığa dönüşmüş olan bu mahallede hayaller, amaçlar ve ilişkiler de elbette buna göre kurgulanıyor. Bu küçük mahalleye sıkışmış hayatı aşmak isteyen Lenu ise arkadaşlarının büyüme sancılarını izlerken adeta kendi gerçeğini fark ediyor. Üstelik bu farkına varış sürecini çocukluktan beri güzelliğine, duruşuna hayran olduğu Lila ile yaşıyor. Lila son derece gizemli, bir o kadar isyankâr, sözünü esirgemeyen bir kız. Yaşadıkları mahallede kendisine dayatılan yaşamı reddediyor. Sevmediği biri olan Stefano ile evlenmesinin ardından içine girdiği bunalım ve yeni kimliği Lila’yı gitgide mutsuz ve isyankâr bir imaja büründürüyor. Tüm bunlar olurken adeta bir çift göz gibi olan biteni izleyen Lenu düşünüyor; “Neden seyahat edip, İngilizce öğrenmiyoruz. Ev işleri ve çocuk bakımı bedenlerimizi neyin içine hapsediyor?”

DOSTLUK, HER ŞEYİYLE KUCAKLAMAK DEĞİL MİDİR?

Oldukça akıcı bir dili olan Ferrante’nin anlatımıyla sizi adeta günlük işleri-

OKUYAMAZSANIZ, İZLEYEBİLİRSİNİZ

2011 yılında basılan seri; “Benim Olağanüstü Akıllı Arkadaşım, Yeni Soyadının Hikayesi, Terk Edenler ve Kalanlar ve Kayıp Kızın Hikayesi” olmak üzere 4 kitaptan oluşuyor. Üstelik 2014 yılında yapım şirketi HBO tarafından diziye de uyarlanmış olan seri “My Brilliant Friend” olarak Bein Connect’te yayınlanmış. Dönemi gözümüzde böylesine iyi canlandırdıkları ve bu fevkalade kurgu için diziye emek veren herkese de ayrıca bir teşekkür etmek şart. Bizim böyle hikayelere ihtiyacımız var...

nizden bile alıkoyan seride Lila ve Lenu’nun zıt görünen karakterlerinin birbirini ne kadar da tamamladığını görüyorsunuz. Lila olmasa, Lenu da olmaz gibi... Lenu hayalperest, Lila bir o kadar gerçekçi. Lenu okuyarak bu mahalleden kurtulacağını düşünüyor, Lila ise kalmak ve kalıpları yıkmak istiyor. Lenu dürüst, ilkeli durmak için çabalarken, Lila hayatın ona sunduğu adaletsizlik karşısında kendini o saflıktan sıyırmayı tercih ediyor. Birbirlerine hem kızıyorlar hem de birbirlerinden ilham alıyorlar. Lenu kültürlü arkadaşlar edinmek isterken, Lila “kültürlü” olduğunu düşünen kişilerin hayat ile ilgili fikirleri olmadığında ısrarcı. Yazar olma tutkusunu içinde günbegün büyüten Lenu’nun yıllar sonra yazacaklarına ilham olan şey bu dostluğun kendisi oluyor. Zaten dostluk dediğimiz tüm doğru ve yanlışlarıyla bir insanı kucaklamak değil midir?

Fotoğraflar: HBO My Brilliant Friend Fragmanından

An geliyor Nino isimli bir genç adam iki genç kadının arkadaşlığının orta yerine kuruluyor. Lila’nın aşk arayışı ile Lenu’nun girmek istediği dünyanın anahtarı oluyor Nino. Demiryolu ve şair bir babanın oğlu ve görece entelektüel bir ailede yetişmiş olmanın verdiği duruşa sahip. Lenu’yu en çok heyecanlandıran da Nino’nun fikirleri oluyor. Onunla saatlerce sohbet etmenin verdiği hazzı başka bir şeyden almıyor. Yanlışlarla dolu bu toplumsal düzen ile ilgili Nino’nun söylediği şu sözler Lenu’nun yaşadığı hazzın kelimelere dökülmüş hali gibi;

“Fazla sayıda şövalye romanı bir Don Kişot romanı yaratabilir Lenu, ama Don Kişot’a saygım bir yana bizim Napoli’de rüzgar değirmenleri ile savaşmaya ihtiyacımız yok. Çünkü bu boşa harcanan bir cesaret olur. Bize değirmenlerin na-

sıl işlediğini bilen ve onları işleten insanlar gerekli.”

Zaman geçiyor Lenu değirmeni anlamak için mahalleden uzaklaşıyor, Lila ise değirmende öğütülmeye direniyor. Bir fabrika işçisi olarak hayatına devam ediyor. Son derece ağır koşullarda bir et fabrikasında elleri kanayana dek çalışarak. Tarih 68’i göstermekte ve sokaklarda özgürlük, adalet, eşitlik sloganları yankılanıyor. Lenu’nun henüz 19 yaşında iken gireceği okulun jürisinin “Güzellik nedir?” sorusuna: “Güzellik aldatıcıdır. Sakin gündeki bir deniz gibi. Gecenin göğü gibi. Bunlar korkunun pudrayla kapatıldığı çehrelerdir. Pudrayı silersen elimizde korkuyla kalırız...” cümleleriyle yanıt veriyor ve bu sözleri jüriyi oldukça etkiliyor. Biliyor ki sakın ve güzel görünen her şeyin ardındaki gerçeği görebilmek için boyaları silmek gerekiyor. Lenu’nun hayalperest ve kırılgan dünyasındaki boyaları kaldırırsa hep yanı başındaki Lila...

Napoli Romanları serisi iki kadının çocukluktan bu yana geçirdiği tüm dönüşümü bir hayat akışı içerisinde ele alan, zaman zaman içine düştüğümüz toplumsal roller ve hayatlarımızdaki somut karşılıkları üzerine düşünmeyi de sağlayan uzun soluklu bir roman. Kadın olmanın farklı farklı başlıklar altında ele alınıp biçimlendirilmeye çalışıldığı bir memleket ortamında böyle bir kitabı elden ele dolaştırmak, kütüphanemizde tutmaktan güzel nasıl bir cevap olabilir?